

DZIEŃ BYDGOSKI

ORAZ WYDAWNICTWA

DZIEŃ POMORSKI
GAZETA MORSKA
GAZETA GDANSKA

DZIEŃ GRUDZIĄDZKI
DZIEŃ KUJAWSKI
GAZETA MOGILEŃSKA

Rok IV

Redakcja i Administracja:
Bydgoszcz, Mostowa 6

Telefon 22-18
Konto czeK. P. K. O. 205.102

Nr. 210

Złamane skrzydło...

Samolot pplk. Filipowicza i kpt. Lewoniewskiego uległ katastrofie pod Kazaniem

Kpt. Lewoniewski zmarł z ran — Pplk. Filipowicz leczy się w szpitalu sowieckim

Moskwa, 13. 9. (Pat). Wedle wiadomości, otrzymanej przez komisariat spraw zagranicznych w Moskwie, samolot polski uległ katastrofie w pobliżu miasta Czeboksary (90 km nad zachód od Kazania) stolicy Czuwaskiej republiki autonomicznej.

Lotnik, prowadzący samolot, przypuszczalnie kpt. Lewoniewski, jest ciężko ranny. Drugi lotnik, prawdopodobnie pplk. Filipowicz, wyskoczył ze spadochronem i ocalał. Katastrofa nastąpiła wczoraj rano. Sowieckie władze lotnicze wydały zarządzenia ratunkowe.

Z Moskwy wylatuje samolot na miejsce katastrofy.

Blizsze szczegóły i powód katastrofy są obecnie wyjaśniane.

Warszawa, 13. 9. (Pat). Według wiadomości otrzymanych przez poselstwo sowieckie w Warszawie, katastrofa samolotu polskiego nastąpiła wczoraj o godz. 8,20 rano. Samolot rozbity kpt. Lewoniewski ranny. Pplk. Filipowicz, który wyskoczył z samolotu przy użyciu spadochronu ocalał.

Natychmiast po katastrofie władze sowieckie wysłały na miejsce wypadku pomoc lekarską i techniczną.

Wczoraj o godz. 16 według czasu europejskiego, udał się na miejsce katastrofy specjalnym samolotem sekretarz poselstwa polskiego w Moskwie p. St. Zabiełło.

Moskwa, 13. 9. (Pat). Według wiadomości otrzymanych z Moskwy w godzinach popołudniowych KPT. LEWONIEWSKI, PILOT SAMOLOTU PZL 19 ZMARŁ NA SKUTEK OBRAŻEN ODNIESIONYCH W KATASTROFIE POD CREBOKSARYCH.

Moskwa, 13. 9. (Pat). Według otrzy-

many ostatnio z Moskwy wiadomości, w momencie katastrofy samolotem pilotował kpt. Lewoniewski, który, jak wiadomo, zmarł wskutek odniesionych ran. Dyr. Filipowicz doznał przy skoku ze spadochronem ogólnego wstrząsu. Prof. dr. Wołkow, który zbadał go na miejscu katastrofy orzekł, że w ciągu 5 dni całkowicie powróci do zdrowia.

Zastępcę polskiego attache wojskowego kpt. Harlanda, odwiedził szef wydziału zagranicznego rady rewolucyjno-wojennej p. Magin i złożył mu kondolencję z powodu tragicznego zgonu s. p. kpt. Lewoniewskiego, w imieniu naczelnego dowództwa czerwonej armii.

Z polecenia dowódcy sowieckiej awiacji wojskowej, wysłano na miejsce wypadku dwa samoloty ratunkowe jeden z Sa-

mary, drugi z Moskwy. Niezależnie od tego jutro rano wyleci z Moskwy trzeci samolot, którym poleci m. in. sekretarz poselstwa polskiego w Moskwie p. Zabiełło, który dziś nie zdołał wystartować ze względów technicznych.

Celem ustalenia przyczyn katastrofy udają się tam samolotem pp. Jefremow, z centralnej komisji badania katastrof oraz p. Kapłan, i zastępca naczelnego szefa awiacji cywilnej, Gonczarow.

Przyczyną katastrofy, według dotychczasowych danych był DEFECT MOTORU.

Katastrofa wydarzyła się wczoraj około północy w odległości 12 km od Gawronowa w republice czubaskiej. Miejscowa ludność zauważyła rozbity samolot wczoraj około 7 rano.

Puchar Gordon-Benneta zdobyli nasi lotnicy

Balon „Kościuszko“ zwyciężył na zawodach chicagowskich

Nowy Jork, 13. 9. (Pat). Polski balon „Kościuszko“ przeleciał 812 mil (= 1307 km), a balon amerykański „Goodyear 10“ 500 mil (= 804,9 km). Załoga polska prawdopodobnie zdobędzie pierwszą nagrodę.

Oficjalne wyniki zawodów o puchar Gordon-Benneta znane będą dopiero w końcu tygodnia. Komisja lotnicza orzecznie o wyniku zawodów po zbadaniu barografów i ściśłem określeniu odległości.

Jak się zdaje, załoga Polska pobiła również rekord trwania lotu, który poprzednio wynosił 49 godzin. Dotychczas jednak

niewiadomo dokładnie, ile czasu lotnicy polscy przebywali w powietrzu.

Quebeck, 13. 9. (Pat). Por. Burzyński odleciał onegdaj samolotem na poszukiwania balonu „Kościuszko“, który wylądował, jak wiadomo, w dziewiczych lasach Kanady. Poszukiwania te jednak nie dały wyniku i lotnik nocą wrócił do Quebeck. Lotnicy polscy zamierzają skorzystać z usług traperów i przewodników. Balon po odnalezieniu go, będzie odtransportowany do Quebeck.

Eskadra ministra Cota

leci z Paryża przez Lwów do Moskwy

Paryż 13 9 (PAT). Lot eskadry ministra lotnictwa Cota rozpoczął się w dniu wczorajszym.

Pierwszy o godz. 10,40 wyleciał z lotniska Villacoublay samolot trzymotorowy, prowadzony przez pilota Stakera. Samolot pilotowany przez Durmona wylądował w Bourget o godz. 11. Samolot, na który leci minister Cot i generał Barres opuścił Le Bourget o godzinie 15,30 — Samolot ten pilotuje Dorret i Biurello.

Minister Cot odwiedził wieczorem pułk samolotów pościgowych w Strassburgu. Wszy-

stkie trzy aparaty spotkają się we Lwowie, — gdzie odnowią zapasy benzyny. Ze Lwowa samoloty polecą dziś razem na Kijów, Charłków do Moskwy.

Lotnicy Codos i Rossi na swoim aparacie „Joseph le Brix“ przylecą do Moskwy bez za trzynania się po drodze. Poza tem do Moskwy uda się również kpt. Vernheil który pierwszy zdołał przelecieć z Francji do Nowej Kaledonii. Kpt. Vernheil leci na małym aparacie trzymotorowym „Biarritz“

Nowy kanał górnośląski

przełmie niemiecką część naszej piastowskiej dzielnicy

Berlin 14 9(PAT). Według doniesień prasy już w ciągu jesieni rb rozpocząć się ma robota nowego kanału górnośląskiego, łączącego okręg przemysłowy od Gliwic aż do portu na Odrze Cosel.

Konferencje między nadprezydentem śląskim Bruecknerem a ministrem komunikacji Rzeszy w sprawie aprobaty projektu budowy zostały ukończone. Przyznano pierwszą ratę na budowę kanału w wysokości trzech miljonów marek.

Łączne koszty tej rozbudowy która potrwa 4 lata wynoszą 40 mil. marek. przyczem

zatrudnienie znajdzie około 8000 robotników.

Kanał prowadzić ma szlakiem kanału Kłodnickiego, wybudowanego za czasów Fryderyka Wielkiego. Ma on być splawny dla barek 750 tonowych gdy dotychczas kursowały po nim tylko barki 150 tonowe. Łożysko dotychczasowego kanału zostanie skrócone o 5000 m przyczem ilość śluz zredukowana będzie z 18 na 7.

Kanał ten przyczynić się ma do poparcia zbytu węgla górnośląskiego, który z powodu wysokich frachtów dotychczasowych nie mógł wytrzymać konkurencji.

Hindenburg na manewrach w Prusach Wschodnich

Królewiec 13 9 (PAT) Jak donoszą z Darkselmen, przybył tam wczoraj w godzinach po południowych prezydent Hindenburg celem wzięcia udziału w manewrach Reichswehry i garnizonu pruskiego

Nowy gabinet hiszpański

Madryt 13 9 (PAT) Premier Leroux utworzył nowy gabinet w następującym składzie: sprawy wewnętrzne Barrios, sprawy za granicę Albornoz, finanse Lara, sprawy wojskowe Rocha, oświata Larnés, sprawiedl. Asensi, przemysł i handel Paratcha, komunikacja Santelo, praca Samper.

Katastrofa samochodu dr. Szachta

Berlin, 13. 9. (PAT). Samochód, w którym jechał prezydent banku Rzeszy dr. Schacht zderzył się w dzielnicy Dahlem z prywatnym samochodem, przyczem szofer odniósł śmiertelne obrażenia. Prezydent banku Rzeszy wyszedł z wypadku bez szwanku. 3 osoby, jadące w drugim samochodzie odniosły poważne pokaleczenia, tak że musiano je odwieźć do szpitala.

Nieszczęśliwy wypadek czy... zabójstwo i samobójstwo?

Berlin, 13. 9. (PAT). Kierownik biura organizacyjnego narodowo-socjal-frontu pracy Muchow uległ śmiertelnemu wypadkowi, mianowicie w czasie zakładania mu pasa rewolwerowego przez towarzyszącego mu komendanta szturmówki Merhlinga rewolwer niespodziewanie wypadł, zabijając na miejscu Muchowa. Merhling wstrząśnięty tym wypadkiem popełnił samobójstwo.

Samoloty łowiarze czy bojowe aparaty niszczycielskie?

Berlin 13 9 (PAT). Zapowiedziane przez koleje Rzeszy użycie samolotów do przewozu pospiesznego towarów nastąpić ma, według komunikatu biura Conti, w najbliższym czasie Zakłady Dorniera w Fridrichshafen otrzymały zamówienia na budowę odpowiednich samolotów, zaopatrzonych w kilka motorów. — Pierwsza linja, na której krążyć będą nocą tego rodzaju samoloty będzie linja Berlin — Królewiec.

Szpiegostwo niemieckie na manewrach francuskich

Paryż 13 9 (PAT). Według doniesień „Le Matin“ wojskowe sfery francuskie otrzymały ścisłą wiadomość o tem, że defensywa niemiecka specjalnie interesuje się przeprowadzaniem obecnie podczas manewrów francuskich próbami motoryzacji armji

Agenci kontrwywiadu francuskiego przejęli instrukcję sztabu niemieckiego wystosowaną w tej sprawie do szpiegów niemieckich.

Nowe wyspy odkryto na Oceanie Spokojnym

Moskwa 13 9 (PAT). Ekspedycja syberyjska urzędu hydrograficznego odkryła w północno-wschodniej części morza kamskiego grupę wysp, położonych pomiędzy 74 stop 07 sek. a 74 stop. 30 sek. szerokości północnej oraz 84 stop. 15 sek. a 85 stop. 15 sek. długości wschodniej. Trzy największe wyspy nazwano imieniem ofiar ostatniej katastrofy lotniczej Baranowa, Holzmana i Zarzara.

Ludność kaszubska funduje samolot na Challenge 1934 roku

Wczoraj komisarz rządu miasta Gdyni p. mag. Sokół przyjął delegację ludności kaszubskiej, w osobach Franciszka Grzegorzewskiego, Teodora Miotkego, Józefa Skwierca i Jana Daggę, która przedłożyła w komisariacie rządu projekt zorganizowania komitetu obywatelskiego, mającego na celu ufundowanie samolotu turystycznego na międzynarodowy Challenge w roku 1934.

Na prośbę delegacji p. komisarz rządu przyjął protektorat nad tą akcją i obiecał ze swej strony jak najdalej idące poparcie tych ze wszechmiar szlachetnych i patriotycznych zamierzeń ludu kaszubskiego.

Jak się dowiadujemy, w najbliższych dniach utworzy się komitet który zajmie się techniczną stroną zbierania dobrowolnych ofiar na samolot „Kaszuba“.

Polski samolot wojskowy wylądował w Niemczech

Berlin, 13. 9. (Pat).. Biuro Conti donosi, że pod Grebline, w powiecie Militsch, polski samolot wojskowy wylądował w niedzielę wieczorem z powodu braku oliwy. Obaj członkowie załogi samolotu, oficer i jego towarzysz zostali do wyjaśnienia sprawy zatrzymani.

Jedyna droga

Dla dobra państwa i obywatela

Decyzja wypuszczenia pożyczki wewnętrznej na sumę 120 milionów zł, stanowi dalsze ogniwo w celowych i przemyślanych posunięciach naszej polityki finansowej. Rząd polski przyjął jako naczelną wytyczną działania w dziedzinie finansowej zasadę równowagi budżetu. Zasadę tę zachowywał zarówno w okresie pomyślności gospodarczej, jak poprzez długie lata kryzysowe. Zasady tej bronił niezłomnie, nie bacząc na żadne względy postronne. W chwili obecnej, gdy z jednej strony możliwości dalszych ograniczeń wydatków są minimalne, z drugiej zaś wyczerpane są rezerwy skarbowe — rząd zwraca się do swych obywateli z apelem, by zechcieli oni dobrowolnym wysiłkiem pokryć niewielki deficyt budżetowy, jaki wystąpić może w drugim półroczu r. b.

Apel ten jest dalszym logicznym następstwem tworzenia równowagi budżetowej. Stosowany po raz pierwszy, pomysły jest jako środek nadzwyczajny, dyktowany przez warunki chwili obecnej, kiedy zarysowująca się poprawa koniunktury, oraz wpływów finansowych pozwala się spodziewać wkrótce lepszej przyszłości, w której równowagę skurczonych wydatków z dochodami państwo wemi nie będzie przedstawiać większych trudności. Pożyczka wewnętrzna spełni w ten sposób niezwykle doniosłe zadanie wytrwania do końca na platformie równowagi budżetowej, co ułatwi nam w okresie pomyślniejszych koniunktur rozwój gospodarki.

Dla zrozumienia, jak doniosła jest zasada równowagi budżetowej, w której obronie kierowany jest apel do społeczeństwa — należy zastanowić się, czym byłoby w obecnych warunkach gospodarczych, oraz w naszej rzeczywistości — porzucenie jej, bądź też realizowanie w inny sposób, niż obecnie projektowany. Przez porzucenie zasady równowagi budżetowej należy rozumieć, iż nie pokrywalibyśmy deficytu budżetowego, ani przy pomocy pożyczki wewnętrznej, ani przy pomocy pożyczki zagranicznej, (której zaciągnięcie na ten cel byłoby niemal niemożliwe), ani przy pomocy zwiększenia obciążenia podatkowego (co chwilowo również jest mało realne), ani wreszcie w drodze obniżenia wydatków (co obecnie byłoby zabójcze dla istotnych czynności państwowych, wobec możliwości czynienia oszczędności jedynie na odcinku obrony narodowej lub na szczytach uposażeniach urzędniczych).

Ponieważ jednak zrównoważenie pieniężne wydatków i dochodów państwowych stanowi bezwzględnie konieczność, przeto środki pieniężne na ten cel można by uzyskać jedynie przez druk banknotów, czyli przez bezpośrednią inflację. Niezależnie od tego, czy proces ten musiałby spowodować w danych warunkach zwichnięcie równowagi i dewaluację pieniądza krajowego, należy zastanowić się nad niebezpieczeństwami, jakie z każdą większą inflacją są bezpośrednio związane, a które są szczególnie wielkie w obecnej dobie przewrażliwienia psychicznego szerokich mas. Pierwszym podstawowym następstwem pokrywania wydatków państwowych przy pomocy druku banknotów byłoby podważenie wyjątkowego kredytu zaufania, jakim cieszy się gospodarka finansowa Polski i to zarówno wewnątrz kraju, jak i zagranicą.

Ten niematerialny, moralny, a więc fizycznie i cyfrowo niewymierny kapitał zaufania przedstawia olbrzymią wartość, z której nie wszyscy należycie zdajemy sobie sprawę. Jemu to zawdzięczamy takie fakty, jak uzyskanie pożyczki elektryfikacyjnej, jako jednej z pierwszych pożyczek zagranicznych, emitowanych na rynku londyńskim, z chwilą upłynięcia się tych rynków i wystąpienia większej podaży kapitałowej. Jemu to zawdzięczamy fakt, że złoty polski staje się często kroć walutą, w której zawierane są transakcje międzynarodowe, szukające oparcia o trwałe mierniki wartości, wśród oszałamiającego tańca dewaluujących się jednostek pieniężnych. Temu kapitałowi zaufania zawdzięczamy zimny spokój, z jakim szerokie masy naszej ludności obser-

wowały wypadki pieniężne ostatnich kilku miesięcy. W chwilach, kiedy przed utworzeniem t. zw. „bloku złotego” rysowały się podstawy, nawet tak silnie ufundowanych walut, jak florona holenderskiego i franka szwajcarskiego — pożyczka złotego nie uległa najmniejszemu osłabieniu.

Inflacja natomiast to naprzód podważanie bezcennego kapitału zaufania, a następnie prędzej czy później dewaluacja — otwierająca okres niepewności i niemiłych niespodzianek. Stosowanie inflacji i dewaluacji, jako systemu polityki gospodarczej może mieć w pewnych wyjątkowych wypadkach pewne racje, gdy chodzi o wielkie organizmy gospodarcze o potężnej sile gospodarczej — bądź samo wystarczalne, bądź mogące narzucić gospodarce światowej swoje dążności. W warunkach polskich dewaluacja oznaczałaby natomiast całkowite zamknięcie się w sobie i odosobnienie polskiego organizmu gospodarczego, co pociągnęłoby za sobą dalszy znaczny spadek obrotów gospodarczych, dalszą inflację na cele budżetowe i prowadziłoby do groźnych załamania. Ewolucja ta nastąpiłaby przede wszystkim wskutek masowego wycofania przez zagranicę kredytów towarowych i innych wierzytelności płatniczych

ubytu kapitałów w kraju, konieczności wprowadzenia moratorium. Polska spadłaby do roli państwa środkowo - europejskich, zdyskredytowanych pod względem finansowym.

Uświadomienie sobie tych wszystkich następstw porzucenia zasady równowagi budżetowej, powinno stanowić czynnik decydujący dla tej olbrzymiej większości obywateli, która zdaje sobie sprawę z tożsamości że interes państwowy i jednostki jest ten sam, wspólny i której gorący patriotyzm nakazuje zawsze interes zbiorowości wysuwać na pierwsze miejsce. Położenie jest o tyle łatwe i proste, że wysiłek wymagany, od społeczeństwa nie przerasta, jego możliwości i nawet w dzisiejszych ciężkich czasach jest nietrudny w wykonaniu. Równocześnie forma, w jakiej wysiłku tego domaga się państwo, jest wysoce korzystna, umożliwiającą złożenie oszczędności, przynoszących znaczny dochód, w papierach wartościowych korzystających z różnorodnych przywilejów o zabezpieczonej realnej wartości gospodarczej.

Takie rozwiązanie sytuacji jest chyba znacznie lepsze, aniżeli, gdyby wkrótce na barki obywateli spaść miał stokrotnie bardziej wyniszczający siły gospodarcze podatek inflacyjny, bezzwrotnie spłaco-

Kłopoty „rasowe” w Hamburgu

Murzyński komunikat policjny

Na władze policyjne w Hamburgu spadł nowy kłopot, a mianowicie troska o całość i bezpieczeństwo rodzin murzyńskich, na terenie Hamburga dość licznie zamieszkałych. Jest to niewątpliwie ciekawe, że kraj, stojący pod znakiem troski o czystość rasową i pod znakiem walki z żydostwem i murzynami, właśnie ostatnich brać musi pod swoje opiekuńcze skrzydła. Okoliczność tę stwierdza komunikat dyrekcji policji na Hamburg m. in. o treści następującej:

„Tubylcy z b. kolonij niemieckich w Afryce uskarżają się, że sami ze względu na ich małżeństwo z murzynem są przedmiotem częstych obelg i spotwarzań na drogach publicznych. Wielu z pośród tych murzynów walczyło w czasie wojny w szeregach niemieckich wojsk kolonialnych, a niektórzy z nich swe przywiązanie do Niemiec przypieczętował utratą życia. Nasi byli współobitanci zasługują nietylko na szacunek, ale również na opiekę. Nie można ścierpieć, by oni oraz członkowie ich rodzin byli przedmiotem publicznych obelg.

ry molochowi dewaluacji. W obliczu tych okoliczności przez chwilę nawet wątpić nie należy, że szerokie rzesze społeczeństwa spełnią obowiązek obywatelski. Nagrodą zaś za doraźne ofiary będzie dla nich świtająca już jutrzienka lepszych dni.

Wszyscy rolnicy na Pożyczkę Narodową

Apel prezesa Rady Naczelnej Organizacji Rolniczych

Senator Józef Wielowieyski, znany działacz społeczny, wiceprezes Rady Naczelnej organizacji ziemianiskich w Warszawie oraz członek Komitetu Pożyczki Narodowej w rozmowie z naszym współpracownikiem wyraził się w sposób następujący o widokach powodzenia subskrypcji w sferach rolniczych.

Rozpisana Pożyczka Narodowa odbiega zdaniem moim, od dotychczasowych wzorów pożyczek wewnętrznych i przewyższa je swą jasną treścią ideową. Wśród ciężkich zmagania z trudnościami gospodarczymi

jest pokojowym werunkiem ochotniczym szerokiej mas społeczeństwa polskiego. Jest wezwaniem do czynnego udziału w walce, jaką dzisiaj świat cały i największe potęgi gospodarcze prowadzić muszą w dziedzinie swych spraw finansowych. Jest najuczciwszym i najprostszym środkiem przez zwrócenie się do poczucia państwowego i dobrze zrozumianego własnego interesu obywatelskiego. Nie przez sztuczne operacje czy inflację kredytowe, nie przez dewaluację, a więc przymusową daninę obywateli, lecz przez wezwanie społeczeń-

stwa w odpowiedzialnym momencie do dobrowolnego i podkreślić trzeba, korzystnego, zaciągnięcia oszczędności obywateli w służbę państwową.

Rząd postanowił rozpiścić Pożyczkę na cele budżetu. Rozpiścił ją w wysokości 120 milionów zł, co dla takiego kraju, jak Polska nie powinno przedstawiać trudności pogrycia, gdyż wynosi zaledwie około 4 zł. na głowę ludności.

Tak szczerze i uczciwie stawianie spraw finansowych Państwa przez rząd musi, zdaniem moim, obudzić jak najszerzy odzwiek pomimo przysłowiowej naszej bledy.

— Jak Pan Senator ocenia widoki powodzenia Pożyczki Narodowej specjalnie wśród sfer rolniczych?

— Dzisiaj wszyscy rozumieją specjalnie trudną sytuację rolnictwa. Należy przytem wziąć pod uwagę nie sytuację majątkową, lecz zdolności kasowe, które w rolnictwie są w tej chwili najbardziej palącym zagadnieniem. Spodziewam się jednak, że szeroki ogół rolników, w miarę siły i możliwości, zgłosi swą solidarność z celami pożyczki. Nikt moim zdaniem, nie powinien wstydzić się wziąć udział w Pożyczce Narodowej, choćby mógł tylko w skromnych rozmiarach. Rozumiem bowiem, że kryzys nie da możliwości rolnictwu wziąć takiego udziału w Pożyczce, na jakoby w normalnych warunkach niezawodnie liczyć można. Nie mogąc jednak zdobyć się na wysokie subskrypcje, musi rolnictwo przez powszechność wyróżniać wśród siebie wyniki z kryzysu możliwości. Nikogo nie powinno braknąć i choćby wdowim groszem każdy z ziemian winien zmanifestować swój współudział i solidarność w ostatecznej, a jestem pewien, zwycięskiej walce o równowagę budżetu państwowego, a zatem i jego finansów. Tego od rolnictwa, zdaniem moim, nawet w najcięższej jego sytuacji oczekiwać można.

Z Francji do Polski

W dniu 15 i 16 bm. bawić będzie w Warszawie wycieczka 75 dzieci polskich z Francji. Dzieci te przebywają obecnie na kolonjach letnich w Mielzynie i Gniewkowie.

Mały goście zwiedzą miasto i złożą p. Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i p. Marszałkowi Piłsudskiemu, Dzieci przyjmie na Zamku osobiście p. Prezydent zaś w Belwederze p. marszałkowi Piłsudski.

Po zwiedzeniu stolicy część dzieci wróci na kolonje reszta zaś wyjedzie do swych krewnych w Polsce. Dzieci pozostają w kraju do końca sm.

Nowy lepszy dom chce zbudować Austria

W pałacu wyścigowym w Praterze odbyła się olbrzymia manifestacja „frontu ojczywego” w której wzięło udział przeszło 60 tysięcy osób.

Kancelerz Dollfuss zapowiedział, że parlament austriacki w formie dotychczasowej nie będzie już więcej zwołany. Rząd opracował nowy projekt konstytucji oparty na zasadach chrześcijańskich, niemieckich i stanowych. — Projekt ten ogłoszony będzie jeszcze tej jesieni. Położy on kres państwu partyjnemu. „Front ojczywy” stał się obecnie ruchem wielkim i żywiołowym, w dniach najbliższych nastąpi jego rozszerzenie, które doprowadzi do przewręczenia partyjnictwa.

Rząd obecny — mówił dalej kancelerz —

toczy walkę na dwa fronty: przeciw marksizmowi i przeciw brunatnemu socjalizmowi. — Pragniemy żyć z Niemcami w zgodzie, lecz i nasze państwo choć małe i ubogie ma prawo do honoru. Nie chcemy uprawiać polityki gwałtu, odrzucamy unifikację i terror. Pójdźmy konsekwentnie raz obroną drogą. Oświadczamy, że sprostamy wszystkim ewentualnościom (burzliwe oklaski). Odrzucamy przesady fałszywy nacjonalizm.

Mowę swą zakończył kancelerz oświadczeniem, że wyższa wola skłoni Austrię do obrony swej samodzielności. Naprawimy po pełnione błędy i zbudujemy sobie nowy, lepszy dom: „Bóg tak chce”.

Walka o język polski w śląskich zakładach przemysłowych

Organizacje robotnicze i pracowników umysłowych śląskich związków zawodowych wszczęły energiczną akcję przeciw dalszemu tolerowaniu używania języka niemieckiego, jako języka urzędowego w biurach zakładów przemysłowych na Górnym Śląsku, oraz przeciw tym radom załogowym które bronią interesów niemieckich ze szkodą dla robotnika polskiego.

W tej sprawie odbyło się zebranie robotnicze w hucie „Guldotta” której rada załogowa składa się w 60 proc. z Niemców, m. in. że olbrzymią większość robotników hut stanowią Polacy. Robotnicy polscy, przytaczając dowody szkodliwej działalności rady załogowej odnieśli skutki, zebrani zwracają się z usilnym apelem do generalnej dyrekcji o wydanie zarządzenia, wprowadzającego natychmiast język polski do wewnętrznego urzędowania Katowickiej Spółki Akcyjnej.

Z. Z. Z. zapowiada dalszą bezwzględną walkę z germanizatorskimi praktykami przemysłowców niemieckich i wysługujących się im polskich dyrektorów, wychodząc z założenia, że urzędnicy mieli dość czasu, by się nauczyć języka polskiego. Kto zaś tego nie uczynił, lub celowo uczynić nie chciał — nie nadaje się do prac w przedsiębiorstwach w Polsce.

„Zważywszy, iż akcja „Stowarzyszenia Urzędników Polaków Katowickiej Spółki Akcyjnej dla Górnictwa i Hutnictwa”, zmierzająca do wprowadzenia w urzędowanie języka polskiego jako urzędowego, mimo wysiłku tak całego Stowarzyszenia, jako też i indywidualnych starań poszczególnych członków, dotychczas nie odniosła skutku, zebrani zwracają się z usilnym apelem do generalnej dyrekcji o wydanie zarządzenia, wprowadzającego natychmiast język polski do wewnętrznego urzędowania Katowickiej Spółki Akcyjnej”.

Z. Z. Z. zapowiada dalszą bezwzględną walkę z germanizatorskimi praktykami przemysłowców niemieckich i wysługujących się im polskich dyrektorów, wychodząc z założenia, że urzędnicy mieli dość czasu, by się nauczyć języka polskiego. Kto zaś tego nie uczynił, lub celowo uczynić nie chciał — nie nadaje się do prac w przedsiębiorstwach w Polsce.

Igraszki na beczce prochu

Posiew Norymbergi

Wypadki, których terenem był Gdańsk w ubiegłym tygodniu, zasługują z pewnością na bliższą uwagę. Aż dwukrotnie zostały wypadki napadów na gdańskich Polaków. Bojówki hitlerowskie Gdańska próbowały wymusić na obcopoddanych pełną obojętność dla sztandarów ze swastyką. Występując w roli organów pomocniczych Senatu, organów śledczych czy administratorów, dopuszczają się zbrodni zabójstwa na obywatelu polskiej narodowości.

Przyznać należy, że Senat Wolnego Miasta Gdańska jako oficjalna władza i reprezentacja tamtejszej ludności niemieckiej, pośpieszył z wyrazami odpowiedniego ubolewania i zapowiedzią wystąpienia wobec zbyt krewkich, a podporządkowanych sobie niemieckich żywiołów. Wypadki, o których mowa, nie stanowią więc nowego przyczynku do historii oficjalnych stosunków polsko-gdańskich. Mówią jednakże o psychicznym ustosunkowaniu się masy niemieckiej do zagadnienia współżycia z Polską. Stanowią cenne uzupełnienie do kolportowanych tak forsownie informacji o współżyciu polsko-niemieckim w letnich obozach harcerskich....

Dopóki szkoła dla niemieckiego obywatela będą narodowe czy partyjne święta w guście wrześniowej niedzieli w Norymberdze, tak długo plonem tej systematycznej akcji muszą być akty nienawiści i teroru w stosunku do słabszych w danym momencie czy danym środowisku mniejszości.

„Nie można bezkarnie wychować bezkrytycznych mas w kulcie dla „siły i tężyzny” pruskiego ducha ani podjudzać ich teorią o rzekomej „wyższości” niemieckiej rasy i wprowadzać stąd wnioski o uprawianiu Niemiec do panowania nad światem. Nie może istnieć zbyt wielki przedział między układną, oficjalną deklaracją a systematyczną wewnętrzną propagandą, utrzymującą naród cały w hipnozie snów o odwecie i restauracji przedwojennej świetności Niemiec, opartej na gwałcie i grabieży.

Bojowy nacjonalizm niemiecki zwróco-

ny jest w tej chwili w pierwszym rzędzie frontem na południe. Aktualnym jej zadaniem jest podporządkowanie Austrii pod rozkazy Berlina. Stąd dążenie do chwilowej przerwy w szerzeniu odwetowych zamieżeń na innych odcinkach. Równocześnie jednak cały aród niemiecki żyje wciąż pod wysokim ciśnieniem. hasła nacjonalistycznego imperjalizmu. I posłuszny rozkazom swych wodzów gotów jest każdej chwili sta-

nać do szeregu w walce o panowanie Niemiec nad światem „über alles”....

Świadomość istotnego stanu rzeczy porusza coraz powszechniej przenikać do opinii politycznej świata, który widzi, jak Niemcy uprawiają swe propagandowe igraszki na beczce prochu. Otrzeźwienie, codzień powszechniejsze, opinii Zachodu nie będzie bez korzyści dla dalszego rozwoju wypadków.

Fundacja im. Prezydenta Narutowicza Domy akademickie

W przedmiejscu Rady Ministrów z inicjatywą premjera Jędrzejewicza odbyło się inauguracyjne zebranie członków-zalozyteli fundacji pod nazwą: „Domy Akademickie im. Prezydenta Gabriela Narutowicza w Warszawie”.

Celem fundacji będzie opieka i pomoc polskiej młodzieży akademickiej, studującej na wyższych uczelniach warszawskich.

Na zebraniu przybyli pp.: premier J. Jędrzejewicz, ministrowie Zawadzki, Nakoniecznikow-Klukowski, Kaliński, marszałek Raczkiewicz, podsekretarz stanu Lechnicki, Korsak, Jastrzębski, Czapski, Kasiński, wojewodowie

Jaroszewicz i Twardo, prezydent m. Warszawy Z. Słomiński, prezes Prokuratury Generalnej — Bukowiecki, przedstawiciele Sejmu i Senatu, szkół akademickich, banków państwowych i sfer przemysłowo-handlowych.

Posiedzenie otworzył krótkim przemówieniem premier Jędrzejewicz, następnie zostało wybrane przedmiejscie obrad w osobach pp.: marszałka Raczkiewicza, rektora Pieńkowskiego, Wróblewskiego, Wieniawskiego i Robowskiego.

Z kolei referat „O domach akademickich” wygłosił naczelnik wydziałów Szkół Wyższych w Min. WR i OP — p. Stypiński.

Jesienna sesja Ligi Narodów

Najbliższa jesienna sesja Ligi Narodów rozpocznie swe obrady w dniu 22 września r. b. Skład delegacji polskiej zostanie ustalony w najbliższych dniach.

Nowe rokowania Watykanu z Rzeszą

W poniedziałek dokonana została w Rzymie wymiana dokumentów ratyfikacyjnych konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeszą niemiecką. Komunikują urzędowo, że przed ratyfikacją Stolica Apostolska uczyniła rządowi Rzeszy ustne i pisemne przedłożenia, ujęte w szereg punktów, a dotyczące interpretacji i dotychczasowego stosowania konkordatu. Chodzi przede wszystkim o działalność i ochronę organizacji katolickich oraz swobodnego szerzenia w prasie katolickiej zaświadczeń religijnych. Rząd Rzeszy wyraził wobec Stolicy Apostolskiej gotowość nawiązania rokowań we wspomnianych kwestiach dla osiągnięcia wzajemnego porozumienia.

Delegacja polska dla rokowań handlowych ze Szwajcarią

Z ramienia Rady Traktatowej wyjeżdżają do Berna dla przeprowadzenia pertraktacji handlowych ze Szwajcarią p. dr. K. Esden-Tempski i R. Bataglja. Dr. Tempski jedzie jako przedstawiciel rolnictwa, dr. Bataglja — jako przedstawiciel rzemiosła.

Zwycięstwo Polaków w wyborach do sądownictwa w Stanach Zjed.

Wybory do sądownictwa w Chicago przy nosły nowe zwycięstwo Polakom. Jak donosi Rada Organizacyjna Polaków z Zagranicy, Polacy, sędziowie Klarkowski i Prystalski zostali wybrani ogromną większością głosów.

O zaufaniu, jakim cieszą się sędziowie polscy w Chicago, świadczy charakterystyczny rezultat wyborów. Oto sędzia Stanisław Klarkowski, przeciw któremu prowadzono zacieklą kampanję, otrzymał 402.346 głosów, podczas gdy jego przeciwnik, rodowity Amerykanin (E. A. Jonas) miał tylko 386.932 głosy. — Sędzia Jan Prystalski otrzymał 464.668 głosów.

Nowa ordynacja podatkowa

Prace nad nową ordynacją podatkową szybko posuwają się naprzód. Należy przypuszczać, iż ordynacja ta wejdzie w życie już z dnia 1 stycznia 1934 r., o ile nie staną temu na przeszkodzie względy natury technicznej. Nowa ordynacja podatkowa ujednostajnią sposób wymiaru i poboru wszystkich państwowych podatków.

Pod znakiem swastyki

AUSTRIAJSKA KSIĘGA BRUNATNA.

W Wiedniu ukazała się Księga Brunatna, wydana przez austriacki urząd karcerski. Zawiera ona dokumenty i akta sądowe, dotyczące zdrady stanu i zbrodniczych zamachów, dokonywanych przez narodowych socjalistów, pojęwszy od 14 czerwca 1932.

WALKA Z GOŁĘBIAMI

W Werriess (Wesli) policja pozamykała gołębniki i skonfiskowała gołębie, okazało się bowiem, że komuniści miejscowi posługiwali się gołębiami w przesyłaniu wiadomości i odezw.

SALE PAPERNA.

Związek Niemców zagranicznych urządził na stadionie berlińskim wielką zbiórke młodzieży na rzecz niemieckich szkół zagranicą jako placówek kultury niemieckiej. W manifestacji tej wzięli udział przedstawiciele rządu z wicekanclerzem Papenem na czele. Nawiązując do obchodu Odsieczy Wiedeńskiej Papen wyraził żal, że uroczystość ta nie stała się manifestacją wspólnoty narodu niemieckiego, jak to pierwotnie planowano.

PRZEPROWADZKA KRUPPA.

Strasburski korespondent dziennika „Le Rempart” donosi z dobrego źródła, że część zakładów Kruppa ma być w najbliższym czasie przeniesiona z Essen do Turynji. Przeniesienie to — zdaniem pisma — ma na celu uniknięcie kontroli fabrykacji materiału wojennego oraz ulokowanie zakładów Kruppa w miejscu bardziej bezpiecznym na wypadek konfliktu wojennego.

OBŁAWA NA BEZROBOTNYCH.

W Berlinie przeprowadzono na targu bydłem i w centralnej części berlińskiej wielką obławę przeciwko zarobkującym bezrobotnym. Rewizji poddano 350 osób. Aresztowano 30 robotników, oskarżonych o nielegalne pobieranie zasiłków dla bezrobotnych.

Zemsta na Austrii

Poczta niemiecka wydała zarządzenie, by od 1 października br. przy sylabizowaniu w czasie urzędowania na urzędach pocztowych mówiono nie jak dotąd „oe jak Oesterreich”, lecz „oe jak Oese”.

Pranie jedwabion? Wcale nie trudne!

Czy delikatny jedwab nie zniszczy się w praniu? Z pewnością nie, jeżeli użyje Pani Luxu, gdyż obfita i delikatna piana płatków Lux usuwa brud. Wystarczy lekkie wyciskanie tkaniny. Jedwab prany w Luxie pozostanie zawsze jak nowy.

LUX do prania *delikatnych tkanin.*

Liga Narodów na wystawie poznańskiej

Dwa zjazdy naukowe w Poznaniu

Na zjazd lekarzy słowiańskich do Poznania przybyła bardzo liczna delegacja lekarzy czeskosłowackich pod przewodnictwem prezesa Związku Lekarzy Czeskosłowackich dr. Józefa Malika i rektora Uniwersytetu Praskiego prof. dr. Kimla. Oprócz 250 lekarzy czeskosłowackich przybyło do Poznania pod przewodnictwem senatora Ivkovica 50-ciu osobowa delegacja jugosłowiańska. Delegacji lekarzy bułgarskich przewodniczył prezes związku bułgarskiego, prof. dr. Kiroff. Jest charakterystycznym, że dr. Bellinoff, z Sofji jedzie już od miesiąca do Poznania drogą przez

Rosję sowiecką. Zjazd obecny jest więc bardzo licznie obsesany i niewątpliwie przyczyni się do zacieśnienia serdecznych więzów przyjaźni między lekarzami poszczególnych państw. Poza lekarzami państw słowiańskich przybyli również do Poznania wybitni uczeni francuscy, belgijscy, angielscy. W pracach sekcji dermatologicznej biorą udział sławni lekarze paryscy dr. Millian, Rabut, dalej prof. Georgevic, Kicevac z Białogrodu, prof. Gawalowski, prof. Hipsman i Petracek z Pragi.

Równocześnie obraduje zjazd przyrodników i lekarzy z całej Polski. Tradycja

tego zjazdu wywodzi się z przed 60-ciu laty, gdy dr. Baraniecki rzucił myśl urządzania regularnych zjazdów lekarzy i przyrodników, które miały zespolić i zjednoczyć cały świat lekarski. Myśl ta, niezwykle praktyczna i doniosła dla postępu wiedzy lekarskiej, doczekała się szybkiej realizacji i pierwszy zjazd lekarzy i przyrodników odbył się w Krakowie, drugi we Lwowie, trzeci zaś w r. 1884 zwołany został do Poznania, którego organizacją zajmowało się zasłużone Towarzystwo Nauk z ówczesnym prezesem, znakomitym filozofem Augustem Cieszkowskim. W zjeździe poznańskim wzięło udział kilkuset uczestników, głównie lekarzy i przyrodników, nie brak jednak było i najwybitniejszych obywateli Wielkopolski, dla których Zjazd wywołał niezwykły entuzjazm w społeczeństwie, a kroniki Poznania notują, że nastrój był taki sam, jak krótko przed wybuchem powstania.

Uzupełnieniem jakby obu zjazdów jest wystawa, „przyroda, zdrowie i opieka społeczna”, w której bierze udział również zagranica. Sekcja higieny w sekretariacie Ligi Narodów nadesłała na wystawę komplet ciekawych publikacji z zakresu higieny na świecie.

Udział Ligi Narodów podnosi znaczenie wystawy poznańskiej tem więcej, że instytucja genewska tylko wyjątkowo bierze udział w wystawach zagranicznych.

Literacki pomnik Sobieskiego Bohater z pod Wiednia w pieśni jugosłowiańskiej

Staraniem i nakładem Instytutu Słowiańskiego w Pradze wyszła niedawno ciekawa naukowa publikacja p. t. „Pogłosy polskich dziejów w epice jugosłowiańskiej, cenna praca Rosjanina Wiskowytego (rosyjskiego emigranta) jako praca doktorska autora, przełożona dla uczczenia pamięci króla Jana III Sobieskiego z okazji 250 rocznicy odsieczy wiedeńskiej (1583) na język polski pod redakcją prof. Dr. Marjana Szyjkowskiego.

W pracy tej autor Wiskowytyj po raz

pierwszy zebrał i krytycznie zanalizował wszystkie jugosłowiańskie pieśni o bohaterskich walkach, jakie prowadzili z Turkami królowie polscy Władysław Warneńczyk i Jan Sobieski, a prof. Murko, który sam przez trzydzieści lat studiował jugosłowiańską epikę i utrwał ją na płytach gramofonowych w słowie wstępem stwierdza, że ludowa epika serbska i chorwacka stanowią największe bogactwo, jakie Słowiaństwo dało światu kulturalnemu.

Pod hasłem Państwu i sobie

Zbiorowe deklaracje na pożyczkę płyną z całej Polski

Całą Polskę przemierza wzdłuż i wszerz żywa, a jakże piękna w swej wymowie, manifestacja godności i ofiarności społecznej. Zaledwie tydzień jeszcze nie minął od chwili ogłoszenia Pożyczki Narodowej, a już jesteśmy świadkami, jak silnie i z jaką ofiarnością odpowiedziało całe społeczeństwo polskie na apel Rządu. Udział swój w Pożyczce zgłosiły już wszystkie stany; razem ze światem pracy stanęły w jednym szeregu: przemysł, kupiectwo, banki, rolnicy, rzemieślnicy, przeróżne zrzeszenia gospodarcze, związki i stowarzyszenia społeczne.

Ten pochód gotowości zbiorowej, aby zasilić nową energią życie państwowe, jest widomym znakiem, że pożyczka wewnętrzna stała się równocześnie manifestacją woli narodowej, manifestacją sił społeczeństwa, które w walce z kryzysem razem z Rządem działa i działać będzie zgodnie i wytrwale. Gdy czytamy, że wszędzie, we wszystkich zakątkach Polski powstają obywatelskie komitety pożyczki, że wszędzie ludność składa deklaracje i uchwały, w których zobowiązuje się do podpisania w miarę swych sił i środków pożyczki państwowej, to zaprawdę trzeba stwierdzić, że pożyczka narodowa będzie Narodowa nie z nazwy samej, lecz z czynu.

Poniżej podajemy wiadomości o dalszych deklaracjach, składanych na całym terenie kraju.

RZEMIOSŁO.

W Poznaniu odbyło się posiedzenie Rady Naczelnej Rzemiosła. Jednymocnie przyjęto uchwałę, aby wszelkimi sposobami przyczynić się do jak najliczniejszego udziału rzemiosła w podpisaniu Pożyczki Narodowej.

Związek Przemysłu Młynarskiego wysłał do Komisarza Pożyczki ministra Starzyńskiego depeszę treści następującej:

„Uznając wielką wartość i znaczenie Pożyczki Narodowej z punktu widzenia interesów państwowych i gospodarczych, wezwaliśmy całe młynarstwo do solidarnego i jak największego uczestnictwa w subskrypcji pożyczki. (—) Dyrektor M. Kirsch, (—) Henryk Grasberg“.

Zarząd Rady Interesentów Portu w Gdyni w depeszy oświadczył:

„Stawiamy się Panu Ministrowi do dyspozycji dla propagandy w społeczeństwie gospodarczym pożyczki wewnętrznej. (—) Prezes inż. Napoleon Korzon, (—) dyr. dr. B. Kasprzewicz“.

Polskie Towarzystwo Wydawców Książek złożyło deklarację w imieniu księgarstwa polskiego, że staje do apelu i poprze czynem Pożyczkę Narodową.

MŁODZIEŻ SZKOLNA.

Wzruszającą depeszę nadał czwarty kurs państwowej Koedukacyjnej szkoły handlowej w Płocku tej treści: „Na drugi dzień po ukazaniu się w prasie zapowiedzi Pożyczki Narodowej ucze-

Śp. O. Bernard Lubieński

W Warszawie zmarł w klasztorze OO Redemptorystów najstarszy członek tego zakonu O. Bernard Lubieński przeżywszy lat 89. Urodzony w 1846 roku w Guzowie, syn zasłużonego w dziejach Polski rodu Lubieńskich, syn Tomasza i Adelajdy z Łempickich, w 87 roku życia schodzi do grobu, poprzedzony przez liczne rzesze tych, którym jego natchnione słowo do zbawienia duszy przyczyniło. Wykształcenie otrzymał w Anglii; pilny w naukach, zamiłowany w sportach, a przedewszystkiem w pobożności, od wczesnej młodości zdradzał żywe powołanie do stanu duchownego. Do zakonu redemptorystów wstąpił w prowincji angielskiej, na kapłana został wyswięcony w 1870 roku w Holandji w domu zakonnym w Wittem.

2 milionu pielgrzymów przed szafą Chrystusa

Wystawienie sukni Chrystusa w Trewirze ściągnęło przeszło 2.200.000 pielgrzymów, czyli o 300.000 więcej niż podczas ostatniego obchodu, jaki odbył się w roku 1891. Ogromną ilość pielgrzymów stanowią cudzoziemcy, zwłaszcza Belgowie i Francuzi

nice 4-go Kursu Państwowej Koedukacyjnej Szkoły Handlowej w Płocku zwróciły się do reszty uczenia i uczniów z projektem zakupu przez młodzież szkoły wspólnej obligacji Pożyczki Narodowej, co młodzież z entuzjazmem przyjęła“.

Warszawski cech wędliniarzy i Związek Kupców Chrześcijańskich przemysłu mięsnego oświadczył, że udział swój zgłasza do subskrypcji

INWALDZI.

Zarząd Główny Związku Inwalidów Wojennych R. P. polecił specjalnym okólnikiem podległym swym ogniom w liczbie 880 przeprowadzić intensywną propagandę wśród członków na rzecz Pożyczki Narodowej.

DWA MILJONY.

Pracownicy miejscy w Warszawie odbyli walne zebranie, na którym postanowili wpłacić na

Pożyczkę Narodową 25 do 30 proc. pensji miesięcznej. Raty te będą potrącone z poborów przez buchalterję miejską.

Łączna suma tych wpłat wynosiłaby około 2.000.000 złotych.

Pracownicy przemysłu cukrowniczego, organizacja która obejmuje całą Polskę stwierdzają w deklaracji że Powodzenie Pożyczki Narodowej będzie wygraną bitwą na polu utrzymania i wzmocnienia potęgi gospodarczej Państwa, a w zapewnieniu tego powodzenia weźmiemy także sam udział, jak zawsze ilekroć Ojczyzna nas wzywała“.

Po wszystkich miastach świat pracy urzędniczy prywatni i państwowi uchwalają jednogłośnie udział w podpisaniu Pożyczki w wysokości od 50 do 100 proc. miesięcznych poborów.

Deklaracje utrzymane w tej samej treści na pływają ze wszystkich stron kraju.

Wucieczka do Włoch

ze zwiedzaniem Targów w Bari.

Cena udziału wynosi Zł. 300.— i obejmuje indywidualny paszport zagraniczny, wizy i bilet kolejowy kl. III. do Włoch. Ulgi przy zwiedzaniu Włoch. Zgłoszenia przyjmuje

Agencja Turystyczna Witold Butkis — Gdynia,

ul. Starowiejska 16, tel. 14-70. Adres telegraficzny: Butkis Gdynia, lub reprezentacja w Warszawie, ul. Graniczna 13, m. 2.

Tępoła czy szkodnictwo przeciw sprawie obrony narodowej?

Z Komendy Głównej Związku Strzeleckiego piszą nam:

W „Robotniku“ ukazała się notatka pod ironizującym tytułem „Wszyscy na strzelnicę“, w której „organ centralny P. P. S.“ potępia i z oburzeniem wyśmiewa obywatelski czyn dyrektora jednej z prowincjonalnych Kas Chorych, który na terenie podległej sobie instytucji polecił rozplakować afisze, wzywające do zdobywania państwowej „odznaki strzeleckiej“ — oraz „odznaki sportowej“. Przed kilku dniami notatkę podobnej treści p. t. „Zamiast chleba, celny strzał“ zamieścił dziennik „Słowo Pomorskie“.

Ciekawe, że najczęściej zrylowało w tym afiszu pepesowsko-endeckich przyjaciół znane już zresztą i powszechnie uznane przez całe społeczeństwo hasło, głoszące, że obowiązkim dobrego obywatela jest zdobyć odznaki strzeleckiej, która przecież, jak wiadomo, jest miernikiem zainteresowania naszego społeczeństwa sportem obrony narodowej.

Kto wie, może tu chodzi o to, że do tak wspaniałego rozkwitu doprowadził strzelectwo w Polsce Związek Strzelecki, który z ramienia państwa sprawuje mandat nad rozwojem tego sportu, i który nietylko pepesowcy oraz endecy obdarzają zbytniemu względami, ale i ci z naszych miłych sąsiadów, którzy pragnęliby widzieć nasze państwo jak najsłabsze, aby zaspokoić swoje zaborcze apetyty.

Ale to chyba nie usprawiedliwia takich wystąpień. Przecie, gdybyśmy kierowali się radami „Robotnika“ czy „Słowa Pomorskiego“, to trzeba by było zaniechać ze względu na kryzys wychowania młodzieży i rozbudowania szkolnictwa i prac nad podniesieniem oświaty w kraju, a jednak bynajmniej robić tego nie zamierzamy.

Jaki zatem może powód tych wystąpień? I gdzie jest lojalność w stosunku do własnego państwa, o której tak często opozycja społeczeństwo zapewnia? Chyba nie w tej robocie przeciw sprawie obrony narodowej.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Tajna gorzelnia i fabryka pieniędzy w więzieniu

Donoszą ze Złoczowa o niebywałej aferze, jaką wykryto w więzieniu karno-sledczym w Złoczowie. Oto okazało się, że w więzieniu znajdowała się fabryka fałszywych monet i tajna gorzelnia. Historia mało prawdopodobna, a jednak prawdziwa.

W Złoczowie od dłuższego czasu kursowały fałszywe monety 1 i 5 złotych. Mimo energicznych poszukiwań nie można było natrafić na ślad fabrykacji. Dopiero do jednego z wywiadowców policyjnych zgłosił się b. więzień, który odsiadwał karę w więzieniu złoczowskim i oświadczył że właśnie na terenie więzienia znajduje się fabryka fałszywych monet i potajemna gorzelnia. Oczywiście, w pierwszej chwili sensacyjnej tej wiadomości nie chciano dać wiary; niemniej jednak roztocono baczny obserwację nad więźniami i poszczególnymi funkcjonarju-

szami więziennymi.

I oto wyszło na jaw, że kilku więźniów, w porzuceniu z dwoma dozorcami, fabrykowało 1 i 5 złotych oraz pędziło wódkę. O odkryciu tem wydział śledczy w Złoczowie zawiadomił prokuratora, który wdrożył dochodzenie. Jednego z dozorców więziennych aresztowano, a jednego z nich zawieszono w służbie.

W związku z wykryciem tej afery krążyły głoski, że więźniowie otrzymywali od dozorców nocne utłopy podczas których dokonywali w mieście włamań i kradzieży. Oczywiście, że w tych warunkach kradzieże i zbrodnie mogły ukrywać się bardzo długi czas, gdyż nikomu nie przyszło do głowy, że mogą tego dokonywać więźniowie. Jedynie przypadek zdarzył, że fałszerzy i ich opiekunów dozorców, więziennych w porę wykryto.

Z całego kraju

AFERA BANKOWA.

Po zarzutom olbrzymich nadużyć aresztowano swego czasu dyrektora niemieckiego „Denat Banku“ w Katowicach, Kludjusza Żylińskiego, który przewieziony został do więzienia w Warszawie. Jak się okazuje, Żyliński ukartował skomplikowaną aferę bankową, do czego użył sfałszowanych przez siebie akcyj niemieckich towarzystw przemysłowych, wartości przeszło 3 milionów złotych. Na podstawie tych akcyj sporządzane były fałszywe zestawienia buchalteryjne. Na skutek tych machinacji, poszkodowanych zostało sześć reg firm, między innymi stocznia w Gdańsku. Prócz Żylińskiego, do afery wciągnięto jeszcze 2 osoby, znane w kołach przemysłowych Górnego Śląska.

ŚNIEG NA PODKARPACIU

W gminach podgórskich powiatu drohobyckiego temperatura obniżyła się do tego stopnia, że szczyty górskie pokryły się śniegiem, który znikł dopiero z chwilą ukazania się słońca.

ZABÓJCY SP. HOŁÓWKI.

Dnia 19 bm. rozpocznie się przed sądem okręgowym w Samborze rozprawa przeciwko zabójcom Tadeusza Hołówki. Rozprawa potrwa około 3 dni.

KATASTROFA SAMOCHODOWA.

Na szosie, wiodącej z Łodzi do Pabjanic, w pobliżu majątku Widzew wydarzyła się katastrofa samochodowa, w wyniku której 5 osób odniosło ciężkie rany. Katastrofie uległa taksówka, zdążająca z Łodzi do Pabjanic, z 5-ciu pasażerami i obciążona zbyt wielkim bagażem. Szofer taksówki zawadził w pewnym momencie o balustradę mostu skutkiem czego, samochód zwałił się do głębokiego rowu, wypełnionego wodą.

SAD ZA TRZY KOTLETY.

W jednym z barów warszawskich pracował w charakterze kucharza Kopczyński, który stanął przed Sądem Grodzkim oskarżony o kradzież trzech kotletów. Jak się okazało Kopczyński od trzech miesięcy nie otrzymywał pensji, był poprostu głodny. Aby żywić siebie i rodzinę zabrał swe trzy kotlety uważając, że jako kucharz ma wogóle prawo do prowiantu.

Sędzia podzielił tę opinię i kuchmistrza uniewinnił.

Cały majątek zapisała s.p. Krajewska dla PKO

Przed niedawnym czasem zmarła w Żyrardowie niejaka Zofja Krajewska. Po otwarciu testamentu s.p. Zofji Krajewskiej spisano u notariusza Bachawskiego, okazało się, że cały swój majątek złożyła z gotówki i papierów wartościowych zmarła zapisała na rzecz PKO z tem, że procenty od kapitału PKO będzie wypłacała proboszczowi parafii rzymskiej w Żyrardowie, który obowiązany będzie odprawiać msze św.: jedną za duszę bohaterów poległych w obronie Ojczyzny, drugą za legatarjuszkę. Czyn ten szlachetny w swojej prostocie, zasługuje na specjalną uwagę, jako wyraz ustosunkowania się jednostki do PKO i zaufania pokładanego w tej Instytucji.

Dolarzy z pończoch wzięwają do Kas Oszczędności

W kołach finansowych zwracają uwagę na wycofywanie dolarów z różnych schowków (z powodu spadku kursu dolara) które, po wymianie na złote polskie lokowane są w kasach oszczędnościowych. Poza to wskutek zarządzenia, że najwyższa stopa procentowa dla pożyczek hipotecznych nie może przekraczać 6 proc w stosunku rocznym, kapitaliści wolą lokować oszczędności w kasach oszczędnościowych.

Stupy telefoniczne uratowały lotników od śmierci

W dniu 11 bm. odnaleziono wreszcie uczestników zawodów balonów wolnych o puchar Gordon Benneta lotników amerykańskich Van Ormana i Trottera. Znalczono ich chorych i osłabionych w północnym Ontario. Lotnicy oświadczyli władzom kanadyjskim, iż ocalenie swe zawdzięczają jedynie temu, iż obalili stupy telefoniczne w słusznym przekonaniu, że władze wysłały ekspedycję, celem naprawienia uszkodzenia; tak się rzeczywiście stało. Wysłani telefoniści znaleźli obu lotników już w stanie zupełnego wyzdrowienia

KRONIKA

Czwartek
14
września

BYDGOSZCZ

Kalendarzyk rzym.-kat.
Środa Suchy dzień
Czwartek Podwyższenie

— Dyżur nocny aptek do niedzieli, dnia 17 bm. włącznie pełnią: Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 11, tel. 50 i Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa 48, tel. 3-01.

Z TEATRU MIEJSKIEGO.

„Dzidzi”. W środę nieodwołalnie ostatnie przedstawienie wesołej operetki Stolza „Dzidzi” w premierowej doskonałej obsadzie pod batutą kapelmistrza L. Hładyłowicza.

„Zoneczka z Variete”. W czwartek i piątek „Zoneczka z Variete” bawić będzie przednim humorem i zabawnymi sytuacjami.

„Mademoiselle”. Sobotnia premiera przyniesie doskonałą komedię Deval’a „Mademoiselle”. Poprzedzona sławą niebywałego wprost powodzenia komedia ta otrzymała u nas pierwszorzędną obsadę ról z pp. Korecką odtwórczynią roli tytułowej.

REPERTUAR KIN.

Apollo: dziś i dni następne cieszący się wielkim powodzeniem dramat p. t. „Małżeństwo dla opinii”, oraz komedje p. t. „Kandydat na mistrza” i „Zakochany szympan”.

Baltyk: Pat i Patachon jako „Policjanci” i „Burza nad Zkopenem”.

Kryształ: wielkie arcydzieło czeskie, podziwane niedawno przez Bydgoszcz na scenie, opracowane na tle głośnej powieści Jarosława Haska, p. t. „Dzielny wojak Szwejk”. W roli tytułowej świetny komik Szasza Rasziłow. Ponadto nadprogram z tygodnikiem aktualności Foxa.

Marysińska: „Mąż z urojenia” i „Bezdomni”.

Rewja: doskonały film produkcji francuskiej pt. „Hotel studentów”, oraz piękny dramat wschodni, którego akcja trzyma widza w ciągłym napięciu — „Niewolnica Szeika”. Ponadto wesoła komedycja.

Słońce: film polskiej produkcji z Zoriką Szymańską pt. „Straszna noc”. Na scenie nowa rewja w 12 obrazach.

Z WRZEŚNIA

— Zebranie Koła Szybowcowego. W czwartek, dnia 14 bm. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Stow. Techników przy ul. Chocimskiej zebranie Koła Szybowcowego w Bydgoszczy, na którym wyświetlany będzie film o Bezmiechowej i wygłoszony zostanie referat o organizacji pracy w Kole. Goście i sympatycy mile widziani.

— Ku uwadze „Sokolów”. Dnia 14 bm. o godz. 20 wygłoszony zostanie w czasie zebrania Gniazda I (w lokalu Hotelu Lengning) odczyt prof. Białeckiego o regionalizmie. Na wykład Sekcja Oświatowa Sokola I zaprasza wszystkich Druhów z Gniazd bydgoskich.

— Uwaga Restauratorów. Miesięczne plenarne zebranie Tow. Restauratorów na miasto Bydgoszcz i okolice odbędzie się w czwartek, dnia 14 września b. r. popołudniu o godz. 4.30 w Resursie Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej Nr. 13. Z powodu bardzo ważnych spraw Zarząd prosi wszystkich zrzeszonych kolegów o liczne przybycie.

— Dyrekcja Publicznej Szkoły Doksztalcącej Żeńskiej w Bydgoszczy ul. Konarskiego 5, wzywa tych przemysłowców, którzy jeszcze dotychczas nie zgłosili swych uczniów, aby spólni swój obowiązek jeszcze przed dniem 15 września r. b. Zgłoszenia przyjmuje Kancelaria Szkoły.

— Konkurs modeli latających. Komitet Miejski L. O. P. P. zawiadamia wszystkich modelarzy, że konkurs modeli latających zostanie przeprowadzony w środę, dnia 27 września b. r. od godz. 12 do 14-tej na Stadjonie Miejskim. Wszelkich modelarzy prosimy o zgłoszenie modeli do Komitetu Miejskiego L. O. P. P., ul. Grodzka 25 (Wydział Wojskowy, pokój 3).

— Czyja własność? W Posterunku P. P. Bydgoszcz — Kapuściska przy ul. Fordońskiej 101 znajduje się jedno przybłąkane prosie. Właściciel może się zgłosić od godz. 8—9.

Dolinarze grasują

Dr. Dojca Karol z Jarocina zgłosił w dniu wczorajszym dyżurującemu na dworcu bydgoskim policjantowi, iż w czasie wysiadania z pociąg skradziono mu zegarek.

Złodziej uszedł wraz z łupem w tłumie. Zegarek był złoty i przedstawiał wartość kilkuset złotych. Policjant spisał narazie protokół.

XXV Koło BBWR wzrasta na sile

Przed kilku dniami odbyło się w sali „Pod Lwem” pod przewodnictwem prezesa ob. B. B. W. R., przy licznych udziałach członków i sympatyków — drobnych kupców i rzemieślników.

Największym zainteresowaniem cieszył się referat ob. Stobieckiego p. t. „Sprawy podatkowe i komisji szacunkowych”, który ze względu na swoją aktualność wywołał ożywioną dyskusję. Referent w popularny sposób objaśnił zgromadzonym kupcom, rzemieślnikom i przemysłowcom stanu średniego poszczególne punkty nowego ustawodawstwa podatkowego, jak również rolę komisji szacunkowych przy Izbach Skarbowych. W dyskusji nad poruszoną w

referacie sprawami głos zabierali ob. ob. Błaszak, Buda, Szmidt, Piaseczny, Patecki i in. Dyskusja stała na wysokim poziomie, dowodząc, iż uświadomienie obywatelskie w tych sprawach jest wśród członków doskonale rozwinięte.

Przewidziany porządek obrad wybór II-go wiceprezesa Koła załatwiono akceptując kandydaturę znanego na tut. gruncie obywatela, właściciela Drukarni Kupieckiej — Fiszera. Ob. Fiszera, posiadający opinię zasłużonego pracownika na niwie społecznej, wybrany został przez zgromadzenie jednogłośnie.

Po omówieniu jeszcze szeregu spraw natury organizacyjnej — zebranie hasłem „Cześć pracy” zamknięto.

więć powiatowe W. F. i P. W. w Wyrzysku

W dniu 3. września b. r. odbyło się święto Powiatowe W. F. i P. W. w Wyrzysku. O godz. 9-ej na stadjonie sportowym nastąpiła zbiórka, raport i przegląd, który zdał dow. całości p. kapitan rez. Januszewski p. radcy dr. Putowi w zast. Starosty powiatowego. Udział w święcie b. liczny. Stawili się oddz. Zw. Strzelecki, Zw. Powst. i Wojaków O. KŻ. VIII, Zw. Rezerwistów O. K. VIII, K. P. W. i P. P. W. Harcerstwo, P. C. K. i P. W. K. do O. K. Razem do raportu stanęło 918 osób. O godz. 10,30 w kościele parafjalnym odbyło się uroczyste nabożeństwo, podczas którego ks. proboszcz Skrzypiński wygłosił okolicznościowe kazanie. Po nabożeństwie odebrał p. radca dr. Put w

otoczeniu członków Powiatowego Komitetu defiladę, podczas której wyróżnili się krakusy w liczbie 24 w Zw. Rezerwistów w Wiktorówku. Po spożyciu obiadu żołnierskiego w Parku miejskim i krótkim wypoczynku, rozpoczęły się o godz. 14-ej zawody lekkoatletyczne.

Po zawodach nastąpiło uroczyste wręczenie nagród zwycięzcom poszczególnych konkurencji indywidualnych i zespołowych w sali „Ogniska”. Tak wielka ilość zawodników, jak i osiągnięte wyniki, niejednokrotnie w całym tego słowa znaczeniu doskonale — świadczyły nader dodatnio o poziomie sportowym i klasie startujących. —

Z wioślarskich regat kobiecych w Bydgoszczy

Ub. niedzieli odbyły się na torze regatowym w Łęgnowie pod Bydgoszczą wioślarskie regaty kobiece o mistrzostwo miasta Bydgoszczy. Zawody te były pierwszą tego rodzaju imprezą sportową kobiecą, zorganizowaną przez wioślarkę bydgoskie.

Organizacja regat spoczywała w rękach Bydgoskiego Klubu Wioślarek. Ruchliwy Zarząd Be-Ka-Wianek z niestrudzoną przewodniczącą p. drową Klikowiczową wywiązał się z trudnej roli bez zarzutu. Mimo, iż pogoda nadspodziewanie dopisała, stwarzając wymarzone warunki dla zawodniczek — publiczność, a nawet niektóre osady wioślarek zawiodły.

Techniczne wysiłki poszczególnych biegów przedstawiają się następująco:

Bieg I. Czwórki półwysięgowe: 1) Warszawski Klub Wioślarek w czasie 5,17,2/5 min. Warsz. Klub Wiośl. 5,26,2/5 min.

3) Bydg. Klub Wioślarek 5,27,4/5 min.

Bieg II. Jedyńki półwysięgowe nowicjuszek: 1) Warsz. Klub Wioślarek w czasie 6,12,3/5.

Bieg III. Czwórki półwysięgowe nowicjuszek: 1) Sportowy Klub Poetzowy, Bydgoszcz w czasie 5,30 min. 2) Warsz. Klub Wiośl. 5,37,4/5, 3) Klub Wiośl. Gdański 5,44.

Bieg IV. Jedyńki: 1) Warsz. Klub Wioślarek w czasie 5,30 min. 2) Bydg. Klub Wioślarek 5,39,4/5 min. 3) Warsz. Klub Wioślarek 6,28,4/ min.

Bieg V. Czwórki półwysięgowe wagi lekkiej:

1) Warsz. Klub Wioślarek w czasie 5,30 min. 2) Bydg. Klub Wiośl. 5,39,4/5.

Bieg VI. Dwojki półwysięgowe podwójne nowicjuszek: 1) Warsz. Klub Wiośl. w czasie 7,10,2/5 min. 2) Warsz. Klub Wiośl. 7,19,4/5 min.

Bieg VII. Czwórki półwysięgowe: 1) Warsz. Klub Wiośl. 5,27 min. 2) Bydg. Klub Wioślarek 5,45 min.

Bieg VIII. Czwórki. Bieg o mistrzostwo miasta Bydgoszczy: 1) Warsz. Klub Wioślarek w czasie 5,02,2/5 min. 2) Bydg. Klub Wioślarek 5,10,4/5 min.

Bieg IX. Czwórki półwysięgowe (bieg pocieszenia): 1) Bydg. Klub Wioślarek w czasie 5,35,4/5 min. 2) Gdański Klub Wioślarek 5,45,2/5 min.

Podkreślić należy brawurowe zwycięstwo nowicjuszek Sportowego Klubu Poetzowego w Bydgoszczy, którego osada: pp. Kiecioniówna, Wittstocówna, Blejsówna, Urbańska i Grosówna oklaskiwana była rzęsiście.

Wieczorem po zawodach odbyło się w malowniczej sali „Pod Orłem” uroczyste wręczenie nagród, którego dokonał prezes P. Z. T. W. p. Bojańczyk z Warszawy. Akt ten poprzedziło okolicznościowe przemówienie prezesa B. K. W. p. drowej Klikowiczowej.

Nagrodę m. Bydgoszczy wręczył zwycięskiej osadzie dyr. Wych. Fiz. Matuszewski.

Abu otrzymać większą rentę poprawił sobie ranę

odniesioną podczas wypadku przy pracy

Podobno — jak powiedział to jeden z gorliwych agentów ubezpieczeniowych — złać sobie nogę w kilka godzin po uleganiu zowaniu polisy asekuracyjnej, to jest prawdziwe szczęście. Na tem można śmiało zrobić karierę...

Taką to widocznie karierę chciał zrobić na stare lata blisko pięćdziesięcioletni robotnik Franciszek Perkiewicz, który nie mogąc się do czekać tego „prawdziwego szczęścia” w postaci niesześciwego wypadku, odniesioną pracą ranę poprawił sobie w ten sposób, iż suma sumarum — przyznano mu w końcu rentę miesięczną w sumie 95 złotych.

Perkiewicz zatrudniony był u jednego z bydgoskich przedsiębiorstw budowlanych. — W roku 1928 uległ podczas pracy drobnemu wypadkowi, odnosząc okaleczenie lewej nogi.

Oszkodowanie, jakie prawnie przypadło Perkiewiczowi, jako poszkodowanemu — wydało mu się zbyt małe, to też postanowił działanie losu pogłębić. Krótko mówiąc — robotnik poprawił sobie odniesioną ranę przez użycie jakiejś kąpieli solnej do tego stopnia, iż komisja po zbadaniu stanu — przyznała mu 95 zł miesięcznej renty z ubezpieczalni.

Sprawa się jednak wydała, w rezultacie czego któregoś miesiąca rentę ograniczono do dwudziestu kilku złotych, ponadto zaś robotnik stanął za swój ryzykowny eksperyment, obliczony przez tak niezwykłą drogę na pospolite oszustwo przed Sądem. Skazano go po przeprowadzeniu postępowania dowodowego na karę 3 miesięcy aresztu. Ponieważ czyn ów miał miejsce przed ogłoszeniem amnestji, karę tę skazanemu darowano.

Tragiczny koniec jazdy „na gapę” kolejka powiatowa

Donoszą nam ze Żnina o tragicznym wypadku jaki zdarzył się na tamt. kolejce powiatowej.

Z odpustu, jaki odbył się w pobliskiej Wenej — wracał pociąg kolejki powiatowej. Wagony były przepelnione. Z wyjątkowo dużej frekwencji pasażerów skorzystał amatorzy t. zw. jazdy na gapę.

Jeden z tej kategorii: pasażerów, 16-letni Kazimierz Ligierski z Góry, jadąc w pozycji stojącej na stopniu wagonu, w pewnej chwili spadł pod pociąg, dostając się pod koła następnego wagonu.

Nieszczęśliwy odniósł tak poważne porażenia, iż zmarł w kilka chwil po wypadku.

Z zucia robotniczego Koła B.B.W.R.

Na ostatnim plenarnym zebraniu 24 Koła (robotniczego) BBWR., jakie odbywało się w lokalu Rady Grodzkiej przy ul. Marszałka Focha 39 — zgromadzeni wysłuchali interesującego referatu prezesa Rady Grodzkiej ob. inż. Piotra Lisieckiego pt. „Świat pracy, a życie gospodarze w Państwie”. Nad poruszoną zagadnieniem wyloniła się rzeczowa dyskusja, w której głos zabierali ob. ob. Kolański, Jan Kantowicz, Michalak i in.

W wolnych głosach omówiono szereg spraw natury organizacyjnej.

Tajemnicze zniknięcie nauczyciela

P. Jurewicz, mieszkaniec Bydgoszczy (ul. Chopina 10) doniósł wczoraj policji, iż syn jego Ludger Waclaw, lat 28 oddał się przed kilku dniami z domu i dotąd nie powrócił. Przepuszczając należy, iż zaginiony uległ wypadkowi.

Rysopis zaginionego jest następujący: wzrost wysoki, nosi okulary (jest krótkowidzem), szczupły, twarz pociągła, ubranie granatowe, lub ciemne, kapelus, czarny.

Niedola Piotra Balcerzaka

Rolnik Piotr Balcerzak zam w Dziejnikach tut. powiatu zgłosił onegdaj w policji, iż w czasie pobytu w Bydgoszczy, nieznanymi doli-niarz skradł mu na rynku 107 zł gotówki. Pieniądze te, jako przeznaczone na zapłacenie podatku — Balcerzak ukrył w kieszeni marynarki pod płaszczem, jednak i tam nie zostały się one przed bydgoskim sztukmistrzem-złodziejem który w tłoku wykrał je gospodarzowi bez zwrócenia na siebie uwagi.

Doliniarza poszukuje policja.

Informator

dla przyjeżdżających do Bydgoszczy

Odjazd pociąg. z Bydgoszczy

Toruń-Warszawa 1,56, 2,26, 6,23, 8,06 13,15, 15,43, 17,10, 19,37, 21,50, 23,30.
Tczew-Gdańsk-Gdynia 0,47, 3,29, 5,55, 7,31, 10,41, 13,22, 13,35, 17,01, 18,28, 19,35.
Kościerzyna-Gdynia 0,55, 17,40.
Nakło-Piła 3,45, 8,05, 10,50, 14,35, 17, 50, 19,47.
Unisław-Brodnica 5,10, 8,11, 13,33, 16,06, 21,00.
Inowrocław-Poznań 3,50, 6,14, 8,04, 11,45, 14,15, 15,47, 20,35, 22,59.
Wągrowiec-Poznań 5,02, 10,30, 13,36, 18,40, 23,06.
Inowrocław-Karsznice-Herby Nowe 6,14, 22,59.

W kość i co kupić?

Futra najnowszych modeli najtaniej tylko z firmy Rapaport, Bydgoszcz, Dworcowa 33, tel. 21-13.
J. Mruk, Długa 20, poleca obrazy i lustra.
Rowery najtaniej Wasielewski, Dworcowa 41.
Lampy radiowe „Philipsa” i „Valve” R. B. Reinann — Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25, tel. 780.
„Centrala Mebli” Długa 44 poleca kompletne urządzenia mieszkaniowe.
Zakład krawiecki L. Klaczkowski, Wełn. Rynek 8.
Mebel najkorzystniej kupiesz Stary Rynek 20.
Janicki, Poznańska 20, rowery, reperacje i części.
Włóknopol, Długa 58, konfekcja damska — męska.
B. Kaczmarek, Podwale 12, poleca sprzęty kuchenne.
Dom futer, kapeluszy męskich i czapek. M. Zweiniger, Nast., Gdańska 1.
J. Kielbich, Bydgoszcz, Gdańska 19, tel. 12-81. Instr. muzyczne, gramofony i płyty.
F. Bork, Kościelna 18. Rowery i części. Ceny posezonowe.
Skóry meblowe, blankowe, podszewowe, wierzchnie, najtaniej. Długa 8.
J. Ujma — Specjalny skład materiałów damskich, Gdańska 5.
Stemple kupisz bezkonkurencyjnie: Dworcowa 30.
Futra kupuj tylko w zaufania godnej firmie: skład futer Jaworski i Nitecki, Dworcowa 35.
Futra przerabiam, elegancko, tanio. Kuśnierz, Pomorska 55.
„Skład Mebli” wszelkiego rodzaju najtaniej Wełn. Rynek 8.
Dom obuwi „Era”, Bydgoszcz, Kościelna 4 poleca wykwintne obuwanie po najniższych cenach rynkowych.
A. Marciniak, Długa 6, tel. 13-43. Hurt i detal. Żyrandole, materj. elektr. i radiotechniczne.
Futra kupuj tylko w zaufania godnej firmie: skład futer Jaworski i Nitecki Dworcowa 35.
Restauracje i kawiarnie:
„Monopol” — Bydgoszcz, Gdańska 51, lokal otwarty do rana.
Atykwariaty i domu komis.
„Stala Okazja”. Gdańska 10, tel. 1930.

Giędy

Urzędowa cedula Giędy Zbożowo-Towarowej w Bydgoszczy

Warunki: Handel hurtowy, parytet Bydgoszcz, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca, za 100 kg. Notowania odbywają się we wszystkie dni powszednie.

żyto 90 ton	14,50—14,70
usposobienie: stalsze	
Pszonka 15 ton	20,50—21,00
usposobienie: spokojne	
Jęczmień browarowy	15,00—16,00
Jęczmień przem.	13,75—14,00
usposobienie: spokojne	
Owies	13,25—13,50
usposobienie: stalsze	
Mąka żytnia 65% wł. worka a10 ton	21,75—22,75
Mąka żytnia 60% wł. worka	
usposobienie: spokojne	
Mąka pszenna 65% wł. worka	34,00—36,00
usposobienie: spokojne	
Otręby żytnie 10 ton	8,50—9,00
Otręby pszenne	9,00—9,50
Otręby pszenne grube	9,25—9,75
Rzepak	33,00—35,00
Rzepak zimowy	35,00—37,00
Peluszka	12,00—13,00
Groch polny	
Groch Victoria	20,00—22,00
Groch Folgera	22,50—24,50
Fasola	
Łubin niebieski	
Łubin żółty	
Seradela	
Koniczyna czerwona	
Koniczyna biała	
Ziemniaki jadalne	2,25—2,50
Makuch lniany	18,00—19,00
Makuch rzepakowy	14,00—15,00
Makuch słonecznikowy	18,00—19,00
Mak niebieski	53,00—55,00
Goźdzycyca	37,00—39,00

Siemię lniane 35,00—37,00
Wyka 12,00—13,00
Ogólne usposobienie: spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach:
1763,6 ton w tem 535 ton żyta, 341 ton pszenicy, 277,5 ton jęczmienia brow., 140 ton jęczmienia przem., 10 ton owsa, 114,1 ton mąki pszen., 57 ton mąki żytniej, 39 ton otrąb pszennych, 113 ton otrąb żytnich, 92,5 ton grochu Wiktorja, 30 ton grochu Folgera, 14,5 ton maku niebieskiego.
Bydgoszcz, dnia 12 września 1933 r.
Ogólny obrót 1871,1 ton.

Warszawskie notowanie walutowe z dnia 12 IX. 1933 r.

WALUTY.	
Dolary Stanów Zjednocz. DEWIZY.	
Belgia	124,73—124,42
Bukareszt	
Gdańsk	173,43—173,00
Holandja	360,76—359,86
Kopenhaga	
London	28,82—28,70
Nowy Jork	6,31—6,27
Nowy Jork telegr.	6,32—6,28
Oslo	
Paryż	35,00—34,91
Praga	26,50—26,44
Sztokholm	148,90—148,15
Szwajcarja	172,88—172,45
Włochy	47,19—46,96
Berlin (w obrotach nieofic.)	213,25

Notowania ziemiopłodów w Poznaniu z dnia 12 IX. 1933 r.

żyto	14,50—14,75
Pszonka nowa	20,75—21,25
Jęczmień zwyczajny przemiał.	
Mąka pszenna 65 proc.	35,25—37,25
Otręby żytnie	8,25—8,75
Groch Victoria	18,00—21,00

Programy radiowe

ŚRODA, DNIA 13 WRZEŚNIA 1933 R.

Radjostacja Warszawska.

7,20 Muzyka ludowa (płyty), 7,35 Płyty, 7,52 Chwilka gospodarstwa domowego, 7,55 Progr. na dz. bież., 12,35 Muzyka lekka (płyty), 14,55 Piosenki w wyk. T. Mankiewiczówny (płyty), 15,15 Utwory w wyk. Oktetu Squira (płyty), 15,25 Kom. gospod. 15,35 Piosenki w wyk. chóru Dana (płyty), Skrzynka P. K. O. 16,00 Transmisja z Ciechocinka. Koncert popularny w wyk. Orkiestry Symfonicznej Opery Poznańskiej pod dyr. B. Tytli. 18,05—18,50 Koncert kameralny. Wykonawcy: J. Kamiński (skrz.) i L. Boruński (fort.). 19,10 Kwadrans liter. „U Hetmana Sobieskiego”. (Fragm. z „Pana Wołodyjowskiego”) H. Sienkiewicza. 19,30 Transmisja z Sali Musikvereinu w Wiedniu uroczystej Akademii z okazji 250-tej rocznicy Odsieczy Wiednia. 21,00 Koncert muzyki polskiej. Wykonawcy: Orkiestra symfoniczna P. R. pod dyr. J. Ozimieńskiego, A. Dobosz (tenor) i prof. L. Urstein (akomp.). 22,25 Wiadom. sport. 22,40—23,00 Muzyka tan. (płyty).

Najciekawsze audycje innych radjostacji krajowych.

17,15 Kraków. Chór górali pienińskich. 17,45 Katowice. „W śląskich górach”, wygl. prof. dr. K. Simm. 18,50 Kraków. „Wspomnienia o ś. p. generale Iwaszkiewiczu”, wygl. dr. A. Schroeder. Najciekawsze audycje radjostacji zagranicznych. 15,35 Davenport. Koncert symfoniczny. 17,25 Moskwa. (Stalin) „Carska narzeżona”, op. Rimskij - Korsakowa. 19,30 Wiedeń. Uroczysta Akademia Polska. 20,00 Monachjum. „Carewicz”, operetka Lehara.

CZWARTEK, DNIA 14 WRZEŚNIA 1933 R.

Radjostacja warszawska.

7,20 Muzyka poranna (płyty) 7,35 Płyty, 7,52 Chwilka gospodarstwa domowego, 12,05

Muzyka symfoniczna (płyty), 14,55 Kom. Mln. Opieki Społecznej dla Państw. Urz. Pośrednia. Pracy, 15,05 Wiadom. bież., 15,10 Komun. Państw. Instytutu Eksport. 15,15 Piosenki w wyk. I. Argentiny (płyty), 15,25 Kom. gospod. 15,35 Utwory w wyk. ork. J. Lensena (płyty), 15,45 Kronika harcerska. 15,50 Piosenki w wyk. M. Fogga (płyty), 16,00 Program dla dzieci piora B. Hertzka p. t. „Z królem pod Wiedeń” — Słowo wstępne wygłosi p. Al. Janowski, 16,30 Pieśni w wyk. J. Dzierzbickiej. Przy fortep. prof. L. Urstein. 17,00 Odczyt (z działu kobiecego), 17,15 Koncert solistów. Wykonawcy: A. Lenczewska-Sławińska (śpiew) i L. Urstein (akomp.) 18,15 Odczyt p. t. „W dżungli polskiej” (wrażenia z podróży Radjokronikarza) — wygłosi dr. M. Stępowski, 18,35 „Dzielić się”, 18,45 Muzyka lekka, 19,40 Feljeton z Poznania, 20,00 Koncert w wyk. Orkiestry P. R. pod dyr. St. Nawrota, U. Macieja (tenor) i L. Urstein (akomp.), 22,00 Muzyka taneczna, 22,25 Wiadomości sport. 22,40—23,00 Muzyka taneczna [d. c.].

Najciekawsze audycje innych radjostacji krajowych.

19,40 Poznań. „700 lat polskości Torunia”, wygl. prof. A. Münnich. 20,00 Koncert muzyki lekkiej. 22,05 Kraków. Recital wioloncz. Józefa Miłkowskiego.

Najciekawsze audycje radjostacji zagranicznych.

18,25 Wiedeń. „Walkiria”, opera Wagnera. 19,30 Praga. „Tajemnica”, op. Smetany. 19,45 Hilversum. Koncert symfon. Tr. Concertgebouw w Amsterdamie. 19,50 Stockholm. „Djamiłah”, op. Bizeta. 20,00 Davenport. Koncert symf. z Queen's Hallu. 20,10 Kopenhaga. Koncert symfoniczny op. Massenet. 20,20 Bukareszt. Koncert symfoniczny. 20,30 Rzym. „Le Jongleur de Notre-Dame”,

Ś. p.

Mieczysław Porebski

Z wielkim żalem i ubolewaniem ogłaszamy o przedwczesnym zgonie w czasie pełnienia obowiązków służbowych 3-go oficera okrętu „Kościuszko”.

Wieczny odpoczynek racz dać Panie zacnemu oficerowi naszej ojczystej marynarki handlowej.

Uprzejmie prosimy współczujących o przybycie w czwartek 14. b. m. o godz. 11 rano na żałobne nabożeństwo w kościele Najśw. Marii Panny w Gdyni (ul. Świętojańska) i na cmentarz gdyński, oddając hołd i ubolewanie jego matce, braciom, siostrom, krewnym i przyjaciółom.

Kapitan, oficerowie wszystkich oddziałów, urzędnicy i załoga okrętu „Kościuszko” Linia Gdynia-Ameryka

*Duch czysty, serce prawe, bogobojna snota.
Dla dobra kraju zgubił młodość swą żywota.
Ty, co czytasz ten napis chrześcijański,
Westchnij i za duszę odmów Anioł Pański.
Niech pamięta ta kapłania, że słamała Go kowłoca.
Utożył E. Borkowski.*

WEZWANIE DO ZŁOŻENIA OFERT.
Kwatermistrzostwo Centrum Wyszkolenia Podoficerów Lotnictwa w Bydgoszczy, ul. Szubińska ogłasza przetarg na dostawę roczną ziemiopłodów.
Potrzebna ilość około 110 tonn loco magazyn.
Bliższych informacji udziela oficer żywnościowy C. W. P. Lotn. Oferty w zalakowanych kopertach należy składać do dnia 25 września 1933 r. godzina 12-ta. Podana cena opiewać powinna za 100 kg.
Kwatermistrz Centrum:
w z. (—) Sledziejowski, por. pilot.
5557 Zl. 1650-8.

Dr. W. Doński
Choroby skórne i weneryczne
przeprowadził się
w Toruniu 5415
na plac św. Katarzyny 7, m. 4.

ILUSTROWANY CENNIK JESIENNY
na pierwszorzędnej jakości
CEBULKI KWIATOWE
do jesiennego sadzenia jak:
HIACYNTY, TULIPANY, NARCYZE
IRYSY i t. d. — oraz na
DRZEWA i KRZEWY OWOCOWE
oraz
OZDOBNE RÓŻE, BYLINY, PALMY itd.
wysyła zainteresowanym bezpłatnie
B. HOZAKOWSKI - TORUN
ul. Mostowa nr. 28
skrzynka pocztowa 1.
SPECJALNY SKŁAD i HODOWLA NASION
ZAKŁADY OGRODNICZE. 5246

Samochody

ciężarowe do przewożenia i transportów

Przeprowadzki

meblowe wozy wyścielane

Przechowywanie

magazynowanie, własne jasne zdrowe składnice, magazyny, piwnice, place w śródmieściu

Zwózki

samochodami i kołami wykonuje najtaniej

Ludwik Szymański

3824 Toruń
Zeglarska 3 Tel. 909

Kalotechnika

Pierwszorzędny 2945

Gabinet Kosmetyczny

Prowadzony przy pomocy najnowszych metod i aparatów z zastosowaniem ostatnich zdobyczy techniki kosmetycznej. Wykonujemy między innymi następujące zabiegi: masaże twarzy i głowy, leczenie łojotoku, trądziku, łupieżu nadmiernie tłustych lub suchych cer. Usuwanie wągrów, przyszczy, piegów, czerw. nosa, zmarszczek zbyt owłosienia, brodawek, kurzajek i t. p. Długotrwałe przyciemnianie brwi i rzęs.
Porady bezpłatne.
Toruń,
ul. Król. Jadwigi 5, m. 3.

PIERWSZORZĘDNY gabinet kosmetyczny

„Mimoza”

dypl. Université de beauté Cedib w Paryżu) odmładza, usuwa wszelkie wady cery i włosów, przyciemnia brwi i rzęsy. Toruń, Szeroka 37 ll. p. 1150

Fabryczny

Dom Mebli

drzewnych i wyścielanych, specjalność: Urządzenia mieszkalniowe wszelkiego rodzaju po cenach fabrycznych bezkonkurencyjnych, pod gwarancją solidnego wykonania, także na dogodnych warunkach poleca znana firma
Ignacy D. Grajner
Bydgoszcz, Dworcowa 21
Telefon 1921. 5435

Farby

olejne w tubach

poleca (5279)
Bydgoski Dom Farb
Bydgoszcz-Pomorska 1. 9999

KOMISJA WSPÓLNYCH ZAKUPÓW GARNIZONU TORUŃ

oddą w drodze nieograniczonego przetargu dostawę około 3000 kg. mięsa i 300 do 400 kg. tłuszczu (słoniny) dziennie na czwartą kwartał 1933 r.

Oferty na dostawę całego garnizonu lub poszczególnych formacji z wyszczególnieniem cen za 1 kg. mięsa wołowego, skopowego, wieprzowego, cielęcego, boczku wędzonego, tłuszczu (słoniny) i kiełbasy należy wnieść do kancelarii 8 Dyonu Żandarmerji w Toruniu do dnia 23 września 1933 r. do godziny 8,30.

Warunki dostawy można oglądać w kancelarii oficera żywnościowego 63 pułku piechoty od godziny 10,00 do 13,00.

Do ofert należy dołączyć:

- a) potwierdzenie złożonego w kasie Skarbowej Toruń na rachunek 63 p. p. — Nr. 9 wadium w kwocie 1000 złotych (tysiąc).
- b) świadectwo przemysłowe,
- c) świadectwo fachowego uzdolnienia,
- d) świadectwo solidarności kupieckiej.

Przetarg odbędzie się dnia 23 września 1933 roku o godzinie 9,00 w kancelarii 8 Dyonu Żandarmerji w Toruniu przy ulicy Prostej.

Komisja wspólnych zakupów zastrzega sobie prawo wyboru oferenta.

Przepisowe oferty wydaje oficer żywnościowy 63 p. p.

Przewodniczący Garnizonowej Komisji Wspólnych Zakupów:

(—) Cieszkowski, major. Zl. 1572-9.

5570

TELEGRAM

1213 Znana firma

skład futer „FUTERAL” pracownia Kuśnierska

Centrala: Bydgoszcz Dworcowa 9.

Otworzyła dnia 5. 9. 1933.

ODDZIAŁ w GRUDZIADZU

Długa 1

i poleca się łaskawym względem P. P. Klienteli.

PRZETARG.

Ogłaszam przetarg nieograniczony na niżej wyszczególnione roboty wodociągowe dla Głównego Ujęcia Wody w Rumji.

- 1) budowa lewaru z obudową studzien,
- 2) budowa odcinka magistrali 450 m/m od stacji pomp do Szosy Gdynia — Wejherowo.

Oferty w zalakowanych kopertach z napisem: „Oferta do przetargu na budowę lewaru i odcinka magistrali dla Głównego Ujęcia Wody w Rumji”, składać należy w Sekretarjacie Zakładu Wodociągów i Kanalizacji miasta Gdyni, ul. 10 Lutego dom Petkowskiego do godz. 10-tej dnia 25 września 1933 r. Oferty składać można na całość robót albo ich część wymienioną ad 1 lub 2. Otwarcie ofert nastąpi dnia 25 września 1933 r. o godz. 11-tej w gmachu Komisarjatu Rządu w Gdyni — Sala posiedzeń Rady Miejskiej.

Wadium w wysokości 5% oferowanej sumy winno być złożone w gotówce lub papierach wartościowych, objętych okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 10 września 1927 r. w kasie Zakładu Wodociągów i Kanalizacji miasta Gdyni, zaś kwit dołączony do oferty.

Słup kosztorysowy za opłatą zł. 10,— otrzymać można w sekretarjacie Zakładu Wodociągów i Kanalizacji miasta Gdyni.

Bliższych informacji udziela Zakład Wodociągów i Kanalizacji miasta Gdyni w godzinach od 11 do 13-tej pokój 8, gdzie również przeglądać można rysunki.

Zastrzegam sobie prawo unieważnienia przetargu, zlecenia robót w zmienionym zakresie, oraz dowolny wybór oferenta.

Komisarz Rządu: (—) mpr. pr Fr. Sokół Zl. 973

S. p.

Mieczysław Porębski

oficer marynarki handlowej S. S. „Kościuszko“ zginął tragicznie dnia 12 września b. r. śmiercią marynarza na posterunku.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się 14 b. m. o godz. 11-ej w kościele Najświętszej Marii Panny. Po nabożeństwie nastąpi odprowadzenie zwłok na cmentarz.

Cześć Jego pamięci.

Zarząd i biuro portowe linii Gdynia - Ameryka

OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy VII rewiru zam. w Bydgoszczy, ul. Śniadeckich 7 na zasadzie art. 602 i 604 K. P. C. obwieszcza, że w dniu 14 września br. od godz. 13-tej odbędzie się licytacja publiczna ruchomości w lokalu przy ul. Dr. Em. Warmińskiego 15 składających się z 1 sypialki „Elumen Mahagon“ — 1 szafa, 2 łóżka, 2 nocne stoliki i 1 stół okrągły i 1 krzesło, oszacowanych na łączną sumę 2000 zł., które można oglądać w dniu licytacji w miejscu sprzedaży w czasie wyżej oznaczonym. Zł. 1342-8.
Bydgoszcz, dnia 10 września 1933 r. 5556
Komornik (—) Czerniewicz w Bydgoszczy.

OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy VII rewiru, zamieszkały w Bydgoszczy Śniadeckich 7 na zasadzie art. 602 i 604 K. P. C. obwieszcza, że w dniu 13 września 1933 r. od godz. 10-tej odbędzie się licytacja publiczna ruchomości, w lokalu przy ul. Dworcowej 9 składających się z jednej tokarki 1 1/2 mtr. oszacowanej na sumę 1500 zł., którą można oglądać w dniu licytacji w miejscu sprzedaży, w czasie wyżej oznaczonym. Bydgoszcz, dnia 10 września 1933 r.
Komornik (—) Czerniewicz w Bydgoszczy. 5555 Zł. 1341-8

OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy VII rewiru zam. w Bydgoszczy, ul. Śniadeckich 7 obwieszcza, na zasadzie art. 602 i 604 K. P. C., że w dniu 14 września od godz. 11-ej odbędzie się licytacja publiczna ruchomości w lokalu przy ul. Bocianowo 1, składających się z 1 maszyny do pisania, 1 radio 4 lamp., 1 rower, 1 biurko sosonowe, 1 radio 6 lampk., oszacowanych na łączną sumę 1005 zł., które można oglądać w dniu licytacji w miejscu sprzedaży, w czasie wyżej oznaczonym. Bydgoszcz, dnia 9 września 1933 r.
Komornik (—) Czerniewicz w Bydgoszczy. 5554 Zł. 1343-8

W tutejszym rejestrze handlowym oddział B pod nr. 291 wpisano przy firmie „Lasgo“ Spółka Akcyjna dla Przemysłu i Eksportu Drzewnego w Fordonie, że prokury Marka Pikasa oraz Ignacego Weisssteina wygasły. Prokury udzielono Dr. Edmundowi Goldbergowi z Gdańska-Wrzeszcz Jäschentalerweg 33b.
Bydgoszcz, dnia 23 czerwca 1933 r.
E. H. B. 291. Sąd Grodzki. 5559 Zł. 1654-8

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI

W myśl § 83 rozp. Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o Postęp. Egzek. dla Spraw Skarbowych (Dz. U. R. P. 62 poz. 580) 3 Urząd Skarbowy w Bydgoszczy podaje do wiadomości, że dnia 16 września b. r., odbędzie się w godzinach od 8-ej do 18-tej w miejscowościach Dziedzinie i Łąsku Wielkim oraz dnia 15 września b. r. w miejscowościach Dziedzinie i Łąsku Małym pow. bydgoskiego sprzedaż z licytacji bydła rogatego, nierogacizny, żyta, słomy i różnych przedmiotów urządzenia domowego (fortepiany, szafy, biurka i t. d.). Ceny niższe od oszacowania. Bliższych informacji w tej sprawie udziela 3 Urząd Skarbowy w Bydgoszczy lub Sołectwa wyżej wymienionych miejscowości.
3. Urząd Skarbowy w Bydgoszczy. 5560 Zł. 1651-8

ODLEWY

żeliwne stalowe lano-kucie brązowe
wykonuje i dostarcza surowe i obrabione, bardzo kosztownie.
F. Kułowski
Fabryka Maszyn, Odlewnia żelaza i metali Toruń, ul. Grudziądzka 31. 5339

W tutejszym rejestrze handlowym oddział B pod nr. 136 wpisano dnia 9 czerwca 1933 r. przy firmie Drukarnia Bydgoska Spółka Akcyjna w Bydgoszczy, że Lech Teska wybrany został członkiem Zarządu, oraz że prokurę Czesława Włodarkiewicza odwołano.
Bydgoszcz, dnia 9 czerwca 1933 r.
IV. R. H. B. 136. Sąd Grodzki. 5558 Zł. 1653-8

OBWIESZCZENIE.

Do tut. rejestru handlowego Oddział B. pod Nr. 371 wpisano pod firmą „Bacon Export Gniezna“, Spółka Akcyjna z siedzibą w Łodzi, Oddział w Bydgoszczy. Statut Spółki Akcyjnej sporządzono w Łodzi dnia 2 stycznia 1932 r. (Rep. 8,32 not. Rossmanna w Łodzi). Przedmiotem działalności spółki jest wyrób przetworów mięsnych i ich eksport oraz eksport produktów rolnych. Kapitał zakładowy spółki wynosi 500.000 zł. podzielony na 500 akcji na okaziciela po 1000,— zł. każda i całkowicie wpłacone. Czas trwania spółki nieograniczony. Zarząd spółki składa się z czterech członków, których wybiera Walne zebranie, i akcjonariuszów spółki. Walne Zgromadzenie spółki zwołuje zarząd przez ogłoszenie w Monitorze Polskim, Polsee Gospodarczej i jednym z Dzienników Łódzkich, które są zarazem pismami do ogłoszenia wszelkich obwieszczeń spółki. Do prawnego zobowiązania się w imieniu spółki wymaga się pod pieczęcią firmową spółki podpisy dwóch członków zarządu, względnie jednego członka zarządu łącznie z podpisem prokurenta, lub z podpisem dwóch prokurentów. Jednakże Walne Zgromadzenie spółki może w myśl § 19 statutu powołać jedną lub więcej osób i powierzyć im prawo samodzielnego podpisywania i zastępowania spółki oraz prawnego zobowiązania się w imieniu spółki w tych wszystkich wypadkach, w których statut wymaga podpisu dwóch członków zarządu. Członkami zarządu są: 1) Karol Raymond Eisert; 2) Harry Eisert zam. w Łodzi, Piotrkowska 135; 3) Karol Seipert w Łodzi ul. Nawrot 4 — oraz 4) Robert Drews w Bydgoszczy, Jagiellońska 56 i to każdy samodzielnie jako zarząd, zaś prokurę łącznie udzieleno: 1) kupcowi Franciszkowi Kułowskiemu w Bydgoszczy Gdańska 27, 2) inż. Władysławowi Kosiorowskiemu z Tezewa. Pisma wniesione z wnioskiem o wpis oddziału spółki jak i sprawozdanie Walnego Zgromadzenia, statut spółki i bilans znajdują się przy aktach rejestrowych, które można przeglądać w czasie godzin urzędowych w sekretarjacie Oddziału rejestrowego Sądu Grodzkiego.
Sąd Grodzki w Bydgoszczy. 5553 Zł. 1655-8

Pomorskie Stowarzyszenie Rolnicze Handlowe
Toruń, Jęczmienna 10
dostarcza kupuje
zboże siewne — nawozy | ziemniaki po cenach
węgiel | dziennych

Najlepsze 5391
Obiady z 3 dań
1.— zł.
Winiarnia
„Hungarja“
Toruń, Prosta 19.

Strzelaj
do zwierzyny, ptactwa i tarczy tylko z broni i amunicją z Femy „Hubertus“, Bydgoszcz, ul. Grodzka 8, (narożnik ul. Mostowej) Fachowa obsługa, tel. 652, ceny bezkonkurencyjne, nas prawa broni. 5116

Na dobrą butelkę
węgrzyna lub czerwienca
Zaprasza 5393
Winiarnia
„Hungarja“
Toruń, Prosta 19.

Restauracja Hotel Mazowiecki
Toruń, Katarzyny 6.
obiady z 3 dań 80 gr.
kuchnię prowadzi znany kuchmistrz
TABACZEWSKI
5250

Estetyka
dobre napoje, umiarkowane ceny to atuty Winiarni
„Hungarja“
Toruń, Prosta 19.

Naprawę wszelkich MASZYN ROLNICZYCH
uskuteczna szybko i tanio
Firma „PEDAB“
w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 (3161)

TORUŃ

Uwaga!!
dla pań znana paryska pracownia futer. Toruń, Nowy Rynek 11, uprzejmie zawiadamia iż zniżyła ceny na wszelkie modne futra.
5484

Pianino
krzyżowe w dobrym stanie sprzedam tanio. Toruń, Kazimierza Jagiellończyka 8 drugie wejście parter prawo.
5536

Maszynę
do pisania, używaną lecz dobrze utrzymaną, kupi Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Toruniu. (5551)

Unieważniam
dowód tożsamości P. K. P. Nr. 481533 i bilet okresowy Nr. 2899 przestrzeń Toruń. Przedm. — Toruń, Mokre. 5499 W. Kusch.

Na polowanie
Kuropatw
polecam naboje myśliwskie. Ceny znacznie niższe. Pomorska Spółka Myśliwska. Toruń, Łazienna 32. 5178

Przysposabiam do egzaminów, udzielam

lekcyj
francuskiego, angielskiego-niemieckiego i gry na fortepianie. Adamska, Sukienicza 4, Toruń. 8031

Mydła Szczołki-Płaty Frotery
najtaniej
HURTOWNIA
Jan Kapczyński
Toruń-Brodnica
5534

Sniadalnia Cristal
Toruń, Św. Katarzyny 7 poleca swoje znane i smaczne obiady z 3 dań 90 gr. kolacje z 2 dań 80 gr. noga wieprzowa 80 gr, flaki 80 gr. Kuchnia warszawska. 5480

Pokój stołowy
(ciemny dąb) i łóżko żelazne sprzedam. Wysocka, Toruń Krasieńskiego 44 I. p.
Kupię
natychmiast kuchenkę west falka. Wiadomość Toruń Łazienna 28. Skład Futer. 5568

Smalec!
szt. ft. 90, matjasy szt. 30, grzyby dkg. 15, oliwa franc. 100 gram. 50 gr. Araczewski, Toruń, Chelmińska.

Spróbuj!
naszych mieszanek zestawionych z najszlachetniejszych gatunków kawy, oraz herbaty i kakao na asygn. kredyt Araczewski, Toruń, Chelmińska.

Zobacz „Kiermasz“
Toruń, Szczytna, narożnik Szerokiej, tysiące artykułów za bezcen. 5357

BYDGOSZCZ
Zdun
przetawia piec. Zgl. pod „Zdun“ Administracja, „Dnia Bydg.“ Bydgoszcz. 5564

MEBLE
sypialki, jadalni, gabinety męskie, po cenach fabrycznych na dogodnych warunkach w
Fabryce
W. BŁASZCZYK
Bydgoszcz, Marg. Focha 16. Tel. 302. 4465

Mieszkanie
4—5 pokojowe, komfortowe dla amatora Bydgoszcz, Gdańska 119, godziny 11—1, 3—5. 5544

Meble
wszelkiego rodzaju, specjalnie urządzenia meblowe — poleca po bardzo korzystnych cenach
M. Zamorowska
Bydgoszcz, Stary Rynek 20. P. Urzędnikom kolejowym komunalnym dogodne warunki sploty. 4668

GDYNIA

Wielki browar
odda sprzedaż piwa na Gdynię i powiat firmie lub osobie ustosunkowanej względnie nie mogącej dać gwarancji. Wymagana znajomość stosunków lokalnych w tej branży i posiadanie odpowiedniego lokalu na skład i lodownię. Zgłoszenia pod „Browar“ do Administracji „Gazety Morskiej“ Gdynia.

Kosz
dużych rozmiarów 80x150 cm. okazynie do nabycia. Wiadomość w administracji „Gazety Morskiej“ Gdynia. 5541

GRUDZIĄDZ

Właściciele mieszkań
życzący wynająć pokoje umeblowane w czasie od 20 bm. do 31. X. rb. zgłoszą o tem z podaniem warunków i adresu do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod „Wojskowi“.

Mieszkanie
z pokojowe do wynajęcia. Oferty do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 5572.

Sztucer strzelecki
tanio na sprzedaż. Oferty do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 5572.

Dobrze utrzymany
Elektroluks
kupię. Oferty do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 5572.

Chcesz kupić tanio
futro
śpiesz w Grudziądzu na ul. Długą 1. do nowoutwartego składu „Futeral“. Pracownia kuśnierska na miejscu. 5571

Przeprowadzki
zalatwia tanio, Robert Kaus Grudziądz, ul. Dworcowa 33. 5472

Pianino

używane kupię za gotówkę. Zgłoszenia do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 5571.

Wszelkie
transakcje budowlane
zalatwia najszybciej i tanio Firma Stanek i Ska, Grudziądz, Młyńska 16. 5572

Matrymonjalne
Kawaler na dobrem stanowisku, pozna w celu matrymonjalnym przystojną, inteligentną panią, od lat 20 25-ciu. Posag niekonieczny. Oferty do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 290. 5572

W Grudziądzu
przyjmę na mieszkanie z utrzymaniem uczennicę tylko z dobrego domu (najchętniej ze wsi). Iroskliwa opieką, konwersacja francuska, fortepian, pomoc w nauce. Zgłoszenia do Administracji „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 5447.

Kursy wieczorne
gotowania i szycia. Zapisy w kancelarii Szkoły Gospodarczej, Grudziądz ul. Trynkowa 19 II piętro w godz. od 10—12-tej i od 18—19-tej. 5480

Kotły

do forniowania z fink płytami kupię. Oferty do Adm. „Dnia Grudziądzkiego“ pod nr. 5445.

Krawcowa
szyje, tanio i dobrze także poza dom. Uczenia może się zgłosić Grudziądz, Lipowa 7 parter. 5541

Na rozpoczęcie roku szkolnego
poleca się plisowanie spółdzielczek po zł. 1.50 oraz kompletne wykańczanie tychże. Z. Tynecka, Grudziądz, Klasztorna 6, m. 2. **Uwaga.** Do komunij św. plisowanie spółdzielczek od zł. 1.50. 4914

2 domki
parterowe z dużym ogrodem owocowym do sprzedania. Także oddzielnie. Zgłoszenia, Grudziądz ul. Stenkiwicza 6 m. 3. [5492]

Skład Kolonialny
od zaraz lub później do sprzedania. Potrzebne około 1500 zł. Tani wynajem. Wiesz przy szosie, dworzec na miejscu. Oferty do Administracji Wejherowo pod 161.

Selegramy

Z ostatniej chwili

Wiedeń w 250-tą rocznicę wiktoryi husarzy polskich

Przebieg uroczystości jubileuszowych polsko-austriackich

Wiedeń, 13. 9. (Pat). Wiedeń obchodził wczoraj uroczystość 250-lecia odsieczy Wiednia. Całe miasto było udekorowane chorągiewkami. Na mocy rozporządzenia rządu dzień 12-go września uznano za święto państwowe. Dzienniki zamieściły artykuły na temat wypadków historycznych z przed 250 laty.

W ramach ogólnoaustriackiego obchodu ODBYŁA SIĘ NA KAHLBERGU UROCZYŚĆ POLSKA, w której wzięło udział blisko 20.000 osób. Kościół św. Józefa i przyległe budynki ozdobione były flagami narodowymi polskimi i austriackimi.

Na uroczystość przybyli prezydent republiki Miklas, legat papieski Lafontaine, kanclerz Dolfuss, członkowie rządu, kardynałowie i inni dostojnicy kościoła, członkowie korpusu dyplomatycznego, generałowie itd.

Ze strony polskiej wzięli udział przedstawiciele rządu polskiego: delegat rządu dr. Juliusz Twardowski, delegat ministra spraw wojsk. generał Wieniawa - Długoszewski, delegat ministra spraw zagr. dyr. Karol Romer. Obecni byli pozatem arcybiskupi i biskupi polscy, bawiący w Wiedniu, członkowie poselstwa Rzplitej i konsulatu, przedstawiciele zrzeszeń polskich w Wiedniu, tudzież liczni goście, przybyli z Polski.

Na placu na lewo od kościoła, gdzie odprawiona miała być msza polowa, utworzył się szpaler kompanii honorowej pułku wiedeńskiego „Deutschmeisterów”.

W chwili przybycia prezydenta Miklasy i kanclerza Dolfussa orkiestra odegrała hymn austriacki, a w chwili pojawienia się polskiej delegacji wojskowej hymn polski.

Przed rozpoczęciem się mszy św., kanclerz Dolfuss imieniem rządu austriackiego, złożył

wieniec laurowy w kaplicy króla Jana III Sobieskiego.

Mszę św. celebrował Frymas Polski ks. kardynał Hlond. Po nabożeństwie uroczyste kazanie w języku polskim i niemieckim wygłosił ks. biskup chełmiński Okoniewski, sławiąc króla Jana III jako nieustraszonego i znakomitego króla, który uratował Wiedeń i Europę od głady. Po mszy św. legat papieski Lafontaine udzielił zebranych błogosławieństwa apostołskiego. Pod koniec uroczystości zamontowano „Boże coś Polskę”.

Po tym obchodzie rozpoczęła się na placu Bohaterów AUSTRIACKA UROCZYŚĆ ODSIECZY WIEDNIA w asyście wojska austriackiego. Uroczystą chwilą był wjazd le-

gata papieskiego, który zjawił się w wielkiej asyście duchowieństwa i zasiadł na tronie obok ołtarza. Naprzeciw niego usiadł kardynał Hlond, kardynał Serey i kardynał Verdier. Obok tronu legata papieskiego zasiadł prezydent republiki Miklas, na lewo od niego kanclerz Dolfuss z członkami rządu i korpusem dypl. Wśród korpusu dypl. zajęła również miejsce liczna delegacja turecka. Mszę św. celebrował w wielkiej asyście kardynał Innitzer. Po kazaniu kardynała Innitiera wygłosił przemówienie prezydent Miklas, a następnie kanclerz Dolfuss, poczem ustóp pomnika księcia Eugenjusza złożony został wieniec laurowy ze wstęgami o barwach austriackich. Uroczystość państwowa zakończyła się defiladą wojskową.

Sobieski postawił Polsce nieśmiertelny pomnik

Londonyjski „Times” o zwycięstwie króla Jana III.

Londony 13 9 (PAT). Z okazji 250 lecia bitwy pod Wiedniem i odbywających się obecnie w stolicy Austrii uroczystości, zamieszcza artykuł póra świetnego historyka Mortona, autora książki o Sobieskim.

W artykule tym, zatytułowanym: „Oswobodzenie Wiednia przez wyprawę krzyżową króla polskiego”. Morton stwierdza, że ostatnim wielkim aktem dawnej Polski przed jej rozczłonkowaniem było ocalenie Wiednia i chrześcijaństwa przez pobiec Turków. Akt ten był równie decydujący jak pierwszy czyn nowej Polski, gdy w roku 1920 marszałek Piłsudski uratował Europę przed inwazją bolszewicką.

P. Morton opisuje intrygi Ludwika XIV przeciwko Sobieskiemu, który jednak przy pomocy papieża Innocentego doprowadził do wojny krzyżowej przeciwko Turkom.

Ostatnią decydującą fazą bitwy była szarża kawalerji polskiej, prowadzona osobiście przez nieustraszonego króla Jana.

Z chwilą jednak, gdy Wiedeń uniknął niebezpieczeństwa, cesarz Leopold zwrócił się przeciwko Sobieskiemu — zazdroszcząc mu sławy.

„Historycy — podkreśla Morton — wysuwali twierdzenie, że byłoby może lepiej dla Polski — gdyby Sobieski poszedł na kompromis i więcej myślał o Polsce, a mniej o Europie, ale Sobieski — stwierdza p. Morton — postawił Polskę pomnik, który trwał poprzez wieki podziału i opresji i dlatego w nowej Polsce powstałej z wojny europejskiej, widzi my dawny ostatni szanec chrześcijaństwa”.

„Times” uzupełnia ten artykuł w dziale ilustracyjnym znakomitym portretem Jana Sobieskiego.

Konferencja min. Papee z prezydentem Rauschningiem

Wczoraj Komisarz Generalny Rzplitej w Gdańsku minister Papee odbył dłuższą rozmowę z prezydentem senatu dr. Rauschningiem na temat sytuacji w Gdańsku.

Tragiczna śmierć oficera na statku „Kościuszko”

Wczoraj wydarzył się na statku „Kościuszko” nieszczęśliwy wypadek, którego ofiarą padł porucznik marynarki handlowej Mieczysław Porębski. Mianowicie po załadowaniu na statek drobnicy por. Porębski chciał osobie stwierdzić, czy należycie przymocowano poręcz na górnym pokładzie. Podczas tej próby ciężka poręcz żelazna usunęła się i pociągnęła go za sobą. Wskutek nieszczęśliwego wypadku z dość dużej wysokości por. Porębski uderzył o kamienną krawędź nadbrzeża i zabił się na miejscu.

Tragiczna śmierć młodego i zasłużonego oficera wywarła wielkie przygnębienie i szczerzy żal wśród licznych jego przyjaciół, wśród których cieszył się ogromną sympatją i popularnością.

Budapeszteńska reprezentacja futbolowa pokonała Śląsk 3:1

Katowice 13 9 (PAT). Wczoraj we wtorek wieczorem na boisku „Pogoni” w Katowicach rozegrany został mecz piłkarski pomiędzy reprezentacją Budapesztu a reprezentacją Śląska. Mecz zakończył się zwycięstwem Budapesztu w stosunku 3:1 (2:0).

Mecz naogół nie był ciekawy. Gra młodego zwycięstwa Węgrów przez cały czas dość wyrównana. Ślązacy grali bardzo ofiarnie. Węgrzy zademonstrowali duże granie i dobrą technikę podania i szybki start do piłki. Honorowy punkt dla Śląska zdobył Gienza. Dla gości bramki zdobyli Burossy dwie i Reszel jedną. Publiczności około 5000.

LOS Kto wygrał w kolekturze „USMIECH FORTUNY” Bydgoszcz, Pomorska 1 tel. 39 lub Toruń, Żeglarska 31, róg Rynku Staromiejskiego, tel. 163. Cena 1/4 tylko 10 zł. (5565)

Kto wygrał?

Warszawa, 13. 9. (PAT). Wczoraj w piątym dniu ciągnięcia V. klasy Polskiej Państwowej Loterii Klasowej następujące większe wygrane padły na numery losów:

- zł. 50.000 wygrał nr. 86.373,
- zł. 15.000 nr. 61.839, i 142.528,
- po 10.000 wygrały numery 5.779 i 132.025.

Mniejsze wygrane niezamieszczone w powyższym wykazie można sprawdzić w Kolekturze Loterii Państwowej „Uśmiech Fortuny”, Bydgoszcz, ul. Pomorska 1, tel. 39 i Toruń, ul. Żeglarska 31, róg Rynku Staromiejskiego, tel. 163. Tamże natychmiastowa wypłata wszelkich wygranych względnie zamiana wygranych losów na nowe.

Sprawdzajcie losy u Kaftala!
Sprawdzajcie losy w Kolekturze Szczęścia **W. KAFTAL I S-KA** Bydgoszcz, Jagiellońska 2.
Tam pada największa wygrana w dziejach loterii 1.000.000 zł. na nr. 61.415.
Ciągnięcie 5-ej Klasy trwa do dnia 23 bm.
Główna wygrana 2.000.000 zł.

W Kolekturze Kaftala w Bydgoszczy padły w dniu wczorajszym dwie wygrane: 15 tysięcy zł na nr. 142528 i 5 tysięcy zł na nr. 62127.

Szczęśliwymi posiadaczami wylosowanych numerów są dwaj urzędnicy Izby Kontroli Poczt i Telegrafów.

Święto medycyny polskiej w Poznaniu

XIV. Zjazd lekarzy i przyrodników polskich zaszczylił swą obecnością Pan Prezydent Rzplitej

Poznań, 13. 9. (PAT). We wtorek przed południem odbyło się w Poznaniu UROCZYSTE OTWARCIE XIV. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH uświetnione obecnością protektora Zjazdu P. Prezydenta Rzplitej.

O godz. 10 przybyli do Uniwersytetu przedstawiciele rządu, z Ministrem Opieki Społecznej dr. Hubickim na czele. W chwilę potem nadszedł od strony Zamku P. Prezydent Rzplitej, w otoczeniu członków domu cywilnego i wojskowego oraz wojewody poznańskiego Raczynskiego.

U wejścia do Uniwersytetu powitali P. Prezydenta członkowie komitetu organizacyjnego i wprowadzili go do auli, która zabrzmiała buźliwym oklaskami i okrzykami na Jego cześć.

Zjazd otworzył dłuższym przemówieniem przemówieniem przewodniczący komitetu prof. Karwowski, przypominając wstępnie historję pamiętnego zjazdu polskiego lekarzy i przyrodników przed pół wiekiem — pierwszego i ostatniego przed odrodzeniem Polski.

W dalszym ciągu mówca stwierdził, że 1800 referatów ze wszystkich dziedzin medycyny i przyrody, które będą wygłoszone, stanowią prawdzi-

wy triumf pracy naukowej o odrodzonej Polsce i na całej Słowiańszczyźnie. Kończąc swoje przemówienie, mówca zaprosił do prezydium zjazdu, jako prezesa dr. Marchlewskiego z Krakowa.

Prof. Marchlewski, obejmując przewodnictwo podkreślił radość z powodu zaszczytu go tem przewodnictwem i omówił znaczenie zjazdu dla nauki polskiej. Kończąc wznosił okrzyk na cześć Pierwszego Obywatela Prezydenta Rzplitej, który to okrzyk zebrani trzykrotnie powtórzyli.

Następnie powołano w skład prezydium honorowego przedstawicieli uniwersytetów krakowskiego, lwowskiego, wileńskiego i warszawskiego oraz przedstawicieli Jugosławji, Czechosłowacji, Bułgarji i Francji.

Zkolei przemówił minister Hubicki, składając życzenia pomyślnego wyniku obrad.

Dalej zabierali głos gen. Roupert, imieniem Ministra Spraw Wojskowych i pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, który powitał zjazd i życzył mu, aby zwołany na zachodnim bastjonie Rzplitej, poza bezpośrednio osiągniętymi wynikami naukowymi pośrednio przyczynił się do podniesienia i wzmacnienia siły

obronnej narodu.

Następnie przemawiał przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości dr. Jankowski, prezydent miasta Poznania Batajski, rektor Uniwersytetu Poznańskiego Bunge, dr. świętosławski, imieniem Akademji Umiejętności i wszystkich towarzystw naukowych, rektor Mazaraki z Krakowa, imieniem wszystkich uniwersytetów polskich, z ramienia gości słowiańskich dr. Jiraska z Pragi i Morosevic z Zagrzebia.

Jako ostatni przemawiał przedstawiciel delegacji lekarzy sowieckich prof. Abricosow, który podziękował za zaproszenie lekarzy sowieckich i oświadczył, że przywozi pozdrowienia od szerokiej kół lekarzy rosyjskich. W zakończeniu prof. Abricosow podkreślił, że do Poznania przybyła delegacja sowiecka złożona z 4-ech lekarzy, aby dać dowód przywiązania i sympatji dla narodu polskiego i w ten sposób zapoczątkować zbliżenie między narodem polskim a Rosją.

Zkolei prezes delegacji zjazdu dr. Szafer z Krakowa przedstawił sprawozdanie delegacji z jej czynności.

„Dziś, gdy najniebezpieczniejsze momenty już są poza nami, musimy również własnymi siłami opanować pozostałe jeszcze trudności”. (Premjer J. Jędrzejewicz).

Opanujemy trudności z jakimi walczy Państwo, własnymi siłami, gdy zasilimy Skarb Pożyczką Narodową.

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-lamowej . . . 0,20 zł
w kolumnie na pierwszej stronie . . . 1,00 zł
na drugiej i trzeciej stronie 0,80 zł — w tekście . . . 0,50 zł
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej.
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% niższe, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki.
W Gdańsku za wiersze m/m na stronie 7-lamowej . . . 15 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . 10 fen.
Przy sądownym śledzeniu należność rabat upada. Za terminowy druk przepłacone miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Witold Mętnicki, Toruń, ul. Montuski 25, m. 1.
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: Wilhelm Grimsman, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p.
Red. odpow. na Bydgoszcz: Wacław Górnicki, Bydgoszcz, ul. Mostowa 6.
Redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Józef Dobrostowski, Gdynia, Szkolna.
Red. odpow. na Grudziądz: Wacław Gańca, Grudziądz, ul. Ślenkiewicza 9)
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław: Henryk Lisiecki, Inowrocław, ul. Solankowa 4.
Za ogłoszenia odpowiada administracja.
Wydawcą: „Dzień Pomorski”, „Gazeta Gdańska”, „Gazeta Morska”, „Gazeta Mogileńska”, „Dzień Bydgoski”, „Dzień Grudziądzki”, „Dzień Kujawski”.
Nakładem i członkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.

Abonament miesięczny wynosi
w ekspedycji miejscowych agencjach . . . 3.— zł
z odnośnikiem do domu . . . 3,40 zł
przez pocztę z odnośnikiem . . . 3,96 zł
pod opaską . . . 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,50 gd przez chłopca . . . 2,50 gd
z odbieraniem w administracji wprost gd 2, z zagranicą 4 gd . . . 7.— gd
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma